

NOORUSLOOMING

DETSEMBER 1928   Nr. 2-3   JAANUAR 1928

ILMUB 10 NR. A.

HIND 30 SENTI

NOORUSLOOMING

NOORSOO AJAKIRI

TOIMETUS JA TALITUS:

NARVA, PEETRI PL. 2, TEL. 2-11.

ILMUB 10 KORDA AASTAS.

TELLIMISHIND: AASTAS 2 KR., $\frac{1}{2}$ AASTAS 1 KR.
ÜSIKNUMBER 20 SENTI.

KUULUTUSHIND: KAANTELE — 1 LHK. 30 KR.,
 $\frac{1}{2}$ LHK. 15 KR.; KUULUT. OSAS — 1 LHK. 20 KR.,
 $\frac{1}{2}$ LHK. 10 KR.; $\frac{1}{4}$ LHK. 5 KR., $\frac{1}{8}$ LHK. 3 KR.

NOORUSLOOMING

DETSEMBER 1928

Nr. 2-3

JAANUAR 1929

TOIMETUS: Evy Klemets / Richard Ollino / Valerian Pikat / Hermine Remek
Otto Rotmann / Leo Trellman

VASTUTAV TOIMETAJA: Adam Bachmann
VÄLJAANDJA: Alfred Vendt
Toimet. ja talit. aadress: „Nooruslooming“, Narva, Peetri pl. 2. Telef. 2-11.

RAHVA
KAMAT

Rõõmsaid Jõuluid ja õnnelikku uut aastat

soovib „Noorusloomingu“ toimetus
ja talitus kõigile noortele ja vanadele!

„Rahu on maa peal“ ja tõsine rahutunne asugu meie
hinge, kes me kõik siin väiksel, kallil kodumaal teeme
ülesehitavat tööd.

Olgem rõõmsad rõõmu- ja rahupühil, sest eesti rahvale on võimaldatud oma kodu ehitada ja kindlustada rahu tähe all!

Olgem leplikud ja mõistkem üks-teist heatahtlikult — nii noored kui vanad, — siis kosume, siis kaovad murepilved, siis võidame ajarakused!

Olgu tulev aasta õnnelikum senistes! Olgu igaühel meil tähe tugev olla ~ enesele ise õnnepaks!

„Nooruslooming“.

RAHVA
KAMATUKOGU

Jõulu mõtteid.

Heliseb, kumiseb kõikjal: Pimm, pamm! Oleks nagu kogu maailmaruum täitunud väikeste heade haldjakestega; kõigil tilisevad kellukesed käes... Rõõmuhüüet nad levitavad: Suur valgus on tõusnud keset pimedust. Rõõmuärevus peegeldub igal palgel. Jõulud on ukse taga — ootavad sisselaskmist.

Ah, need kaunid, vanad jõulutraditsioonid! Kuis ripun nende küljes, kui laps ema hõlmas.

Hing heldub, süda härdub. Tunneks nagu tarvet igale olevusele midagi head teha ehk vähemalt ütelda. Nii palju ülevoolavat heatahtlikkust olemas siis. Pikas reas, kui filmilindil kangastuvad kaunid mälestused lapsepõlve päevist. Oh seda ootuse ja lootuse ärevust! Kuidas tüksusid väikesed südamekesed kui isa jõulu laupäeval külmast õhkuva kuuse tuppä tõi.

Ja ema näolt võisime juba ette ära lugeda, et pole enam üllatustel piiri. Üks

irumpab ikka teise üle. Kui siis särava kuuse ümber kõlasid nii ammu kuulud laulu viisid, siis oli tunne nagu ei võiks see teisiti ollagi. Tõsise, vaikiv-pühaliku ilmega kuulasime isa jõulujutlust, väiksed käed ristis.

Veel kaua harutasime voodikestes lamades poolsosinal kogu päevaseid juhtumisi ja vaibudes unehõlma nägime Jõululapsukesest und. Ah, see oli kaunimaid aegu elus, need olid õnnetunnid!

Kui saaks kordki veel nii tunda! Kuis on kõik muutunud.

Igavene eluringkäik on lahutanud lapse- likkudest unelmitest. Seisame ta tõeliku palge ees. Kuid nii ilusad on need mälestused, nii kaunis on vaibuda korra nende valda.

Õo vari hõljub üle uinuva maa.

Nagu kumiseks veelgi kõrvus kellade heli: pimm pamm!

E. K.

Jõulud 1918.

Kuis hiilgavad laste näod jõulude lähemisel: tuleb siis ju jõuluvana! Kuis talitavad perenaised salapäraselt, mõista andes, et nemad näitavad, mis nemad võivad toime saata oma suurepärase köögikunstiga. Sarnased jõulud tulevat ilusad! Kellade kõlisesedes aisade küljes sõidetakse kirikusse, kus pühalik vaikus ja haistmiserke kõdistav kuuse lõhn vastu võtab. Jah, need on ilusad jõulud!

Kuid olid jõulud, mil kõikjal raske hirm igasuguse rõõmutunde maha suurus, tina kontidesse valas, mis ei lasknud tundeid valla pääseda. Kes ei mäletaks jõuluid, mil ida poolt üle Narva jõe linna kohale oli vajunud veripunane udu, kuna taevast sünkjad pilved, kui mornid verejäänulised hiiglased, jõulurõõmu paista ei lasknud. Tume ja õudne oli too valguse püha 10 a. tagasi...

* * *

28. november oli see päev, mil Kren, holmi väljadel paugud kõlasid, kuulutades et vabadustihkav eestlane on relva haaranud oma kodu kaitseks. Kuid nõrk ta veel sel korral. Nagu väeti, vastsündinud laps oli ta. Ja sakslased, kes juba 700 aastat tagasi olid lubanud rahvale õnnepõlve luua, selle asemele aga orjusesse surusid, lubasid ka nüüd uues vabadusvõitluses oma toetust anda, — lahkusid. Nad olid rahvalt võtnud, mis rahvalt võtta oli. Nüüd polnud enam nende asi, mis edasi sündis. Salakavalalt lõhkusid nad, purustades mida purustada võis, hävitades, mis kätte juhtus ja mida kaasa viia ei saanud. Ja nagu punane, kõike hävitav laava, verejanuline, mittemillestki hooliv punane katk ujutasid enamlaste röövsalgad Eesti üle. Iga indiviid, kes oli julenud ennast vabamalt mõtlevaks eestlaseks tunnistada, kes oli julenud nõuga

Paremal: Aleksandri kirik, mis Narva pommitamisel 1918 a. puutumata jäi. — All: Vene peakirik Narvas.

ja jõuga abiks olla rahvale tema hädas ja viletsuses, langes ohvriks neile raisakullidele.

Polnud lund. Raskelt nagu oiates kõmises maa rõhujate naelutatud saabaste all. Iga kodanik kuulab hirmuga, kui need tuntud ja kardedud sammud majale lähenevad. Taevaski häbenes puhast, süütut lund maapinnale lasta langeda. See maa oli ju puhas, lumevaip oleks rüvetatud saanud uute ohvrite verest. Ainult kõle tuul lõõtsus otse kui tahtes ära pühkida seda, mis roojane. Ta hulus nurga taga, püüdes lämmatada ohvrite kisa ja vangikongides vaevlejate ohkeid. Polnud lund.

Päev päevalt lähenesid jõulud. Lähenesid need pühad, mil rahu maa peal peaks olema, mil hunt ja lammas sõpruses elavad. 10 aastat tagasi aga murdis punane hunt lambaid, joovastudes nende verest, tundes lõbu nende surmaagooniä vaatlemisest. Ei säranud laste näod, ei toimetanud perenaised taiganaumate juures. Isad ja vanemad vennad, mehed ja pojad olid heitlemas lohega, kes kodumaad neelda ähvardas. Täiesti selgusetu oli olukord. Enamlaste ametlikud teadaanded kõnelesid „hiilgavatest võitudest valgekartlaste“ üle. Tuhanded olla need kaotanud surnutena... Mõnegi naise ja ema pea

langes rinnale norgu, sest temagi mees või poeg viibis seal lahinguväljal. Võib olla oli ta praegu kusagil haavatuna, surnuna, vangis nende metslaste käes, piinapingil. . . Oh ei, ei, ei! Armas Jumal ei lase seda sündida. Vaikselt veeres pisar, tuues endaga teisi, pisaraid kui pärleid. Lähenes pojukene, küsides: „kus on isa? Miks on ta nii kava ära? Miks ei tule ta ja ei too meile süüa?“ Vaene ema! Sa ei saa lepsukesele selgeks teha oma muret ja valu. Ta ei mõistaks veel, miks peavad inimesed nüüd loomadena üksteise peale jahti, nüüd, mil jõulud tulevad. Ema salajasemas südame sapis aga pesitses lootus kui loojunud päikselt pilve servale punetama jäänud valguskiir. Ja see kiir ütles talle, et veel pole õiglus ilmast kadunud, veel pole kõik õiglased vaimud hävinud. Kord tuleb jälle päike!

Tuli jõuluõhtu. Tänavad olid tühjad ja vaiksud, sest oli keelatud õhtul hilja tänaval liikuda. Ainult enamlaste tänavatrulli sammud kõlasid seal. Et turult, ega ka mujalt kuuski saada ei olnud, puudus see, jõuluõhtule nii omane, akende sära ja läbi akende kõlav tume, sumbunud lauluheli. Aknad olid paksude tekkidega kaetud, et valguse kumagi läbi ei paistaks. Kus või-

malik oli, istuti vaikivate seltskondadena koos, toas, mida valgustas pisitilluke puskarilamp. Ei olnud kellelgi tuju kõnelda. Istuti vaikides, mõlgutades mõtteid raskete aegade üle ja tuletades meele möödunud pühi, mil samal ajal täissöödud kõhtudega laule lauldi. Nüüd aga näpistas mitmelgi nälg kõhtu, kuigi vahetevahel mõni katset tegi allasurutud häälega kõnelda või mõnda jõululaulu lauda, ei tahtnud see õnnestuda. Tundus nagu rüvetamisena neid vaikesid, pühalikke helisid kõlada lasta. Pea langes varsti jälle käte najale ja uuesti roomasid tinased mõtted peaju ruukestest.

Seltskonnas, mida mina mäletan, oli küpsetatud mitme pere peale kokku korjatud jahuriismetest midagi saia taolist, mis aga pärmi puudusel kokku oli langenud, moodustades midagi kitile sarnanevat, jäädes hammaste külge ja kleepudes kurgulakke. Aga seegi maitses hästi kurnatud kehadele. Söödi seda „saia“ sosistades uusimaid uudiseid, salaja Narva toimetatud sõnumeid Eesti vägede seisukorrast. Need olid juba veidi rõõmsamad: eestlaste vägi olla suutnud enamlaste pealetungi seisma panna ja kohati juba tagasigi lüüa. Silmisse ilmus veidi lootussära, hädus tungis hinge. Oli tung heita põlvili ja pöörata palves Jumala poole, et see kaitseks vapraid isamaa poegi ja toetaks nende ettevõtteid kodumaa vabastamisel. Oli tahtmine minna kirikusse, tunda kuuse lõhna ja kuulda orelit ürisemas koraale. See oli aga võimata. Kirikud seisid kui tummad vahimehed, tornid piikidena taevasse juhitud. Ei sارانud nende aknad küünaldesäras, ei kõmisenud metallsed kellad kutsudes maiseid olevusi puistama raskusi hingelt Jumala ees. Pastorid olid põgenenud, sest neid vihkasid enamlasted kui mürki.

Korraga, tol jõulu õhtul, kõlasid tulekahju kellad, oigasid vileid ja tuututasid sarved... Tuli oli lahti pääsenud Joaorus, Raja tänaval. Ainult nilpasid tulekeeled palke, neid ragistades ja vurisedes süües. Heledalt välgatasid pritsimeeste kiivrid. Kuuld tuli on vägev. Ta ei jäta midagi, ja ka nüüd ta ei hoolinud. Jõuluõhtul tuli ta. Hävitas varanduse, jättes inimesed abitult tänavale. Öudne oli see pilt. Sünkjas taevas, lõõmavad tuleleegid, häviva varanduse omanikude meelega... Mis on see vaene rahvas! Elu vastu patustanud, et ta neid nii karmilt nuhtleb?!

Vana puukirik Ruhno saarel.

Möödusid jõulud, samuti uus aasta. Vaikelt nad algasid, vaikelt nad kestsid ja vaikelt nad lõppesid. Eemal, süda-Eestis, aga võitlesid mehed, õpetaja ja õpilane, talutaat ja õpetlane. Külg-külje kõrval heitlesid nad, ainult üks pilt silme ees: **V a b a E e s t i!** Samm-sammult rühkisid nad edasi. Langes üks, niisutades oma verega maapinda, võitles kaaslane kahe mehe eest.

Juba jaanuari kuu alul oli enamlastes märgata ärevust. Kuigi ametlikud teated ikka veel hiilgavatest võitudest kõnelesid, ei olnud asjad enam silmnähtavalt korras. Siis tulid juba kindlamad teated, et eestlased kiirelt põgenevad venelasi taga ajades linnale lähenevad... Päev-päevalt läks enamlaste ärevus suuremaks, kodanikkude meeoleu aga tõusis. Ja 18. jaanuari õhtul võis selgesti kuulda kahurite mürinat ja oli näha linna toodavaid haavatuid. Päästjad olid lähedal! Ja 19. jaanuaril olime me jälle **E e s t i** pinnal! Päike oli jälle tõusnud, nagu ema südamesopis lootus oli asunud. Järgmised jõulud juba olid rõõmsamad, kuigi heitlus veel ägedalt kestis.

Mälestagem jõulu ajal neid kangelasi, kes oma elu jätsid, et meie võiksime vabana elada ja vabana jõuluid, neid valguspühi pühitseda! Mälestagem vaikesid!

O. Rotmann.

Jaan Tõnisson

60 aastat vana.

Ei anna Jaan Tõnissonile ükski veel 60 aastat. Kuuendiku osa tõmbab küll kergesti selle värskes teoas mehe aastatearvust maha. Kuid ometi on noormehest, kes juba 1894. aasta rahvusliku laulupeo korraldavasekretärina enda energilisele isikule tähelepanu tõmbas ja paar aastat hiljem „Postimehe“ peatoimetaja kohale asus ning seal ühes eesti rahva murede ja rõõmudega järjest põlenud ja keenud, saanud nüüd aastates tegelane, kellel õigus oleks

kuuluda nende vanade sekka, kes juba tarduma hakkavad. Kuid ometi ei ole Jaan Tõnisson isik mitte vananev ei väliselt ega seesmiselt. Vaevalt on mõni teine tegelane meil ja rahva juht läbi elama pidanud sellaseid keerulisi päevi, kandma nii ränku kohustuse ja vastutuse koormaid rahva ees ja rahva pärast, kui see on osaks olnud Jaan Tõnissonil.

Kuid selle mehe raudne tahtejõud, visa võitlustung ja kõikumata kohusetunne on üle aidanud ta kõigist raskustest. Ka tervis on pidanud täitma tahtejõu käsku: ei ole olnud aega, ei ole tohtinud haigeks jääda. Jaan Tõnisson on värskeks ja erksaks jäänud aja-koeristest ja aastate hulgast hoolimata.

Tema suur ja teeneterikas elutöö, milles ta avaldunud ajakirjanikuna, rahvajuhina-seltskonnategelasena, haridustöö ja karskusaate jutlustajana-õhutajana, ühistegelasena ning politikamehena, lõpuks — diplomadina ja tulihingelise riigitegelasena, erakonna juhina ja riigipeana — see elutöö on jätnud Eesti pinnale sügavad vaod, mida ei uhu ega kinni aja ükski ajahammas.

Kuid Jaan Tõnissoni elutöö pole veel kaugeleki lõpu-astmes; veel jätkub tal energiat ja tuld olla Eesti ühiskondlikus-riiklikus töös esirinnas. Jatkugu temal ka tervist selles suures ja vastutusrikkas töös veel paljuiks aastaiks!

Noorte poolt tulihingelisele Jaan Tõnissonile eesti rahvusliku aate teenistuses kõige paremad õnnesoovid 60. süülpäevaks

22. detsembril 1928!

Jõulu õhtu.

Väljas sajab. Istun toas ja vaatan kuis luge-matud lumehelbed ülevalt hämarusest porri langevad.

Tahaksin midagi jutustada sellest jõuluõhtust. kuis pakases ja tormis kuuliplidujate raginasse vaibusid hüüded ja langesid noored vinguvate kuulide all, õudseid verejälgi õrna, valgesse lumme vaotades.

Hämar dub. Toa nurgis lamavad mustad varjud.

Pea tuikab . . . mõttet vilguvad kui lõhkevad kuulid plikases öös . . . ma kirjutan,

kirjutan . . . kui raiuks mõõgaga teed, et purustada nägematut ahelat, mis mind ümbritseb.

Kirjutan, et vabastada oma hinge, et ta ei vajuks kui langev lumi tänava porri.

Sadu on lakanud. Valge lumerüü on tänavad ümbrusega enesesse peitnud, kõigi nende rõõmude ja muredega, ja kõikjal asub jõuluõine rahu. Sest hetkel ununevad ka valusad lahinguhaavad lõhnavatesse rohelistesse okstes peidetud küünalde säras.

Skav.

«Kalevipoja»

looja 125 a. sünnipäeva puhul.

„Taeva küünal, ehatähte,
Amariku selgem silma,
Vaata pilve lauge pilust,
Taeva kõrge kulmu alta
Lauliku teeradadele,
Kandelniku käigu peale!
Vaikselt vaatäs sinu silma
Muiste põlve muudendusi...

Küllap nägid künnimeesta,
Kuninglikku Kalevida:
Viru põldu vinderikku,
Järva põldu jänderikku
Kange käega kündemail;
Kui ta kündis suured saared,
Suured saared, kõrg. künkad,
Kordas laiad legendikud,
Soossa pilliroogistikud,
Mäed vagude vahele,
Künkad küürul põllu peale.
Orud kõrguste keskele.
Küll sa, kallis tähte piiga,
Kangelase kündi nägid.

Kui mul peaks eks puudumaie
Laulikute lõngasida
Korutud kulda kõnesid,
Hõbekedre eiekesi, —
Küllap tähte näitab teeda,
Taevas tarku radasida.
Kui mul puudub siis veel sõnust:
Veel jäi koju koti täied,
Ahju peale kinda täied,
Parsile veel pihutäied,
Kirstu kingakanna täied.
Kui mul veel peaks puudumaie:
Küllap korjan kanarpikust,
Nopin raatma rajadelta,
Riisun eisa rägastikust,
Kolletanud heina kulust,
Korjan kasteheinakesest,
Hädaliku kõrrekestest,
Aarun kokku haganikust,
Kõlgastiku pühkmetesta.

Kui mina lugu luuletama,
Hakkan lausa laulamaie,
Kalevida kuulutama:
Siis jääb valda vaatamaie,
Küla kulda kuulamaie“...
(„Klvp.“ VIII l.).

„Mis mull' puiskand pihlakasta,
Tulnud teised toomingasta,
Taara tamme tüvikusta,
Vanast sõlmitud sõnasta,
Vanast juurdunud jutusta,
Vanemuise vööstä,
Juta hiukse salgasta, —
Mis sealt riismeid riisusin,
Jäigilt kokku koristasin,
Laulu lõngaksa kedrasin,
Lõuendiksa lõksutasin,
Kalevi kangaksa kudusin“ —
(„klvp.“ sissejuh.).

— seda kutsub kuulama lauluisa Kreutzvald
ja see tuhandenileline, kirjulõimeline eesti rah-

va eepos ühes tema loojaga on jäänud surema-
matuks, sest Kreutzvaldi suurlaulu lõpusõnad
on tõeks saanud: Kalevipoeg on koju
jõudnud „oma lastel õnne tooma, Eesti põlve
ueks looma“!

Sügisõhtul.

Õues külma vihma sajab,
Pime, tuuline on öö.
Vanaisa juttu ajab,
Kõrvale on jäetud töö.

Kuulab Manni ema süles,
Kuulab Juku huviga —
Kuidas orjaikkest üles,
Kasvas meie kodumaa.

Õues külma vihma sajab,
Pime, tormine on öö.
Vanaisa juttu ajab—
Kuidas sündis vägitöö.

H. W.

Maja sügavuses kostis kähisev naer...

Narva vanamajade minevik kõneleb õudset juttu...

Sajab laia lund. Sammun läbi Narva vaikivate tänavate, on ju ka saabunud hilisem öötund. Otsin teed, hoides aupaklikus kauguses end pimedatest võlvialustest ja mustavatest vanadest südalinna majadest, kus tühjus vastu haigutab. Valdab mind ju kogu aeg hirmutunne, mida too kummaline, vanarauk mulle pähe oli istutanud. Käisin nimelt hallpea juures, kes teadis mulle jutustada kummalisi lugusid Narva vanematest südalinna majadest. Ja nendeks osutusid esijoones kaks vanemat Suures tänavas asuvat maja. Ja kuna ma seda mõtlen, vaatan umbusklikult ringi, sest sammun ju otse läbi Suure tänava koju poole, — kas ma aga äkki mainitud majade juure ei sattu! Ent siis jään rahule, teades, et Narva vene emigrantide gümnaasium asub ju Suure tän. lõpul, kuna ma ennem teise tänavasse ära keeran. Nii siis — majadeks, milledest vanake rääkis, osutusid vene emigrantide gümnaasiumi praegune hoone ja ka mõned teised tema läheduses asuvad vanad ajaloolise minevikuga majad. Ei taha kuidagi peasti veel lahkuda vanakese jutustused saladuslikust raamatust, mis ühes viimase omanikuga kadus revolutsiooni keerises. Raamat olla nimelt paljastanud saladuse, millega ühenduses olla Suure tänava lõpul asuvad majad. Neis majades sündinud aastasajandeid tagasi ajaloos ennekuulmata kuritöö, mille päevilt pärit ka nimetatud raamat. Raamat olnud trükitud vana-saksa keeles ja ajahambast niivõrd puretud, et lehed raamatu eest ja lõpust täielikult puudunud, kuna teistelt lehtedelt väga raske olnud midagi väljalugeda. Nimetatud raamatu omanik üksi teadnud siis raamatus peituvast sisust, mis paljastanudki ajaloolise kuritöö ja kõnelema maja alla maetud hiigla varandustest ning nende kohta käivatest raamatutest, mis samuti keldri sügavustesse peidetud. Raamatu omanik kadus aga varsti sama saladuslikult kui ta raamatki, jättes maha ainukesel teadja tollest saladusest, mis raamatus peitus. Selleks osutuski vanakene, kelle pool käisin ja nüüd tegi tema ka mind oma saladuse kaasteadjaks.

Otsustasin, saagu mis saab, asja juurdlema hakata. Kogusin andmeid majade kohta, käisin läbi suuremad muinsusesevete korjajad ja uurijad ning mu tagajärjed olid üllatavad.

Kuulsin veel lisaks, et ka praeguse Eesti panga maja ümberehitamisel olevat leitud maja alt sissemüritud keldrist kah mingi salajane raamatukogu.

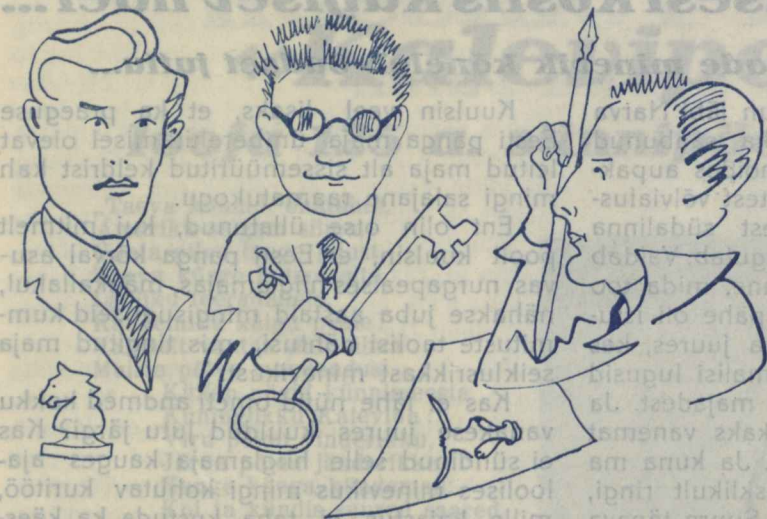
Ent olin otse üllatunud, kui mitmelt poolt kuulsin, et Eesti panga kõrval asuvas nurgapeelses hiiglamajas, mäekallakul, nähakse juba aastaid mingisuguseid kummituste taolisi nähtusi, mis tingitud maja seiklusrikkast minevikust.

Kas ei lähe nüüd ometi andmed kokku vanakese juures kuulnud jutu järgi? Kas ei sündinud selle hiiglamaja kauges ajaloolises minevikus mingi kohutav kuritöö, mille kajastus ei taha kustuda ka käesoleval sajandil. Ühtlasi liiguvad ka jutud mingist määratust varandusest selle majakeldri sügavustes, mis sinna maetud kauges minevikus. Ehk ma küll mingisuguseid kummituste ega vaimude olemasolu ei uskunud — ei usaldanud ma siiski päris üksi külastada tähendatud maja kojameest, kelle käest ma mõndagi huvitavat ehk oleks võinud kuulda saada.

Pimedal taliõhtul sammusin sõbraga koos tähendatud maja poole. Juba eemalt tundus ta õudsenä, see suur majamürakas seal mäe kallakul. Ta näis kui hoitav sõrm, valge lume keskelt ülesse sirutuv — veidi teistest eraldatuna. Ta nagu manitses meid ettevaatusele maja sisse tungimast. Ent meie ei hoolinud sellest... Saladuse kate pidi rebenema. Sammusin siis sõbraga koos maja värava poole, hoides esialgu vaatamast maja keldri võlvakendele, mille kohta alles hiljuti üks kohalik ajaleht Narvas tõi kirjutuse, et keegi juhuslik möödamineja sääl näinud aknast möödumas mingit vosvor hiigluses kogu... Sarnaseid nähtusi korduda sageli. Lõpuks, väikese kõhklemise järele, astusime maja väravast sisse. Ent nüüd tundsin kuis mu julgus kaduma löi, nähes enesele vastu haigutamas pimedat neljannurgelist õue, mis raamitud mustavate, õudsete seinte vahele, milledeks osutusid kahelpool — maja enese küljed, kuna teisel pool mingisugune kuur ja kivist aed. Jäin seisma tulbana, samuti mu sõber. Kusagilt ei paistnud tule kuma, millest oletada oleks võinud inimeste olemasolu selles haigutavas tühjuses. Juba kerkisid pähe kuulujutud selles majas nähtavatest tontidest ja kummitustest. Vaikus valitses kõikjal. Vaatasin oma sõbra poole; mida

„Noorusloomingu“ esimaadlejad.

1. Pahemalt paremale. Eesti suurmaletajatesuurpäeva suurmeister. Kui aga kunagi maha jätab... saab temast hea äriimees: „Vist tahate äri põhja viia, et ei kuuluta“... manitseb ta neid äriimehi, kes kuulutada ei taha.

2. Noorte asjade valitseja Narvas ja Siivertsis, sündinud eesistuja, istub 37 istungit päevas, orator ja diktaator, kuid ega keegi ei karda...

3. Tõusev suurvaim laste ja ka vanade kollitamisest, kirjutab praegu raamatut, mis kaalub 13 naela maispaberil. Uus kiire vanandamiseviis — esimese peatüki läbilugemise järgi langevad hirmujudinast juuksed peast...

võiks tema näost välja lugeda? Sealt peeldus vastu samasugune kahtlev olek ja umbusk, mis valdas mindki. Kusagilt tormas kasside kari äkki kisades üle õue...

Vaatasime veel umbusklikult enese ümber. Midagi kahtlast polnud märgata. Arvasin nägevat vastas asuvas seinas mingit ukse taolist mustavat avaut. Tegin sõbrale ettepaneku uksele läheneda, milleks tema ka nõusoleku andis. Ukse juure jõudes jäime nõutult seisma. Kuu valgustas kahvatult seda müstilist ümbrust, muutes teda veel tontlikumaks. Heites pilgu jälle uksele — jäime jahmatades seisma. Üks oli nägematult sulgunud, kuna ta meie sinna jõudmisel pärani avatud oli... Mu sõber jõudis end varsti koguda ning ta käsi lähenes ukse lingile. See avanes ilma suurema jõupingutusega. Meid võttis vastu pime koridori-taoline ruum. Mõtlematult astusime sisse. Üks lõi selja taga prahvatades kinni. Seisime paar minutit surma vaikuses ja pilkases pimeduses. Aegamööda hakkasid silmad seletama, et mingi üllesseviivi trepp on õige meie lähedal. Tegin sõbrale ettepaneku minust kinni hoides mulle järgneda.

Tegin siis esimese veidi kobava sammu trepi sihis. Ent sääl tundsin, et jalg millegi õige libeda asja peale sattus ja jalgealune kadus... Käib tubli mürts ning hetk hiljem leidsime end põrandalt. Ka mu sõber oli kukkunud. Selle järel kuulsin õige enda lähedal mingit kähisevat naeru... Püüdsin nii kuis võimalik üles tõusta, ent see ei läinud mul nii kergesti korda ja kuulsin jällegi sama kähisevat naeru... Nii siis, esimesed tundemärgid maja ebaloomulikust õhk-konnast. Kahtlus sõbrale märku anda kii-

remas korras ülestõusmiseks. See aga ei õnnestunud mul, kuna ma leidsin, et sõber üldse minu lähedal ei ole. Hüüdsin teda nimepidi. Ei mingit vastust. Kusagil kajas jälle mingi kähisev irooniline naer... Olin meeletu. Oli mul vaja üldse tungida siia salapärasuste maija! Arvasin nägevat enese ligidal trepi käsipuud. Sirutasin käe viimase poole, et jalule tõusta, kuid siis tundsin vere soontes tarretuvat, käsi ei olnud haaranud mitte käsipuud, vaid mingit külma, midagi, midagi kirjeldamatu asja, mis kananaha ihule ajas... Tõmbasin käe kramplikult tagasi ja nüüd tundsin kuis mingi kobav käsi minust kinni haaras ja keegi mulle kõrva sosistas: „lahkume siit nii ruttu kui võimalik, tänu taevale, et olen sind leidnud. — Ma nägin midagi õudset, midagi hirmsat!“ See oli mu sõber, mu süda läks hulga kergemaks. Ajasin enese suure vaevaga püsti ning hoidsin võimalikult oma sõbra lähedale. Äkki said kuuldavaks sammud, mis nagisevaid trepi astmeid mööda alla näisid tulevat. Mu sõbra valdas vististi meeletu, kuid selle vastu tõusis minus mingi külm rahu ning ma küsisin peaaegu vihase häälega: „kas majas inimesi ei leidugi?“ Kusagilt vastati naeruga... Nüüd kadus ka minu hetkeks tõusnud rahu, pealegi kui nägin koridori lõpul asuvat ust äkki iseenesest lahti minevat... Nõrk valgus paistis kambrist, mida valgustas vististi küünla tuli. Sosistasin sõbrale, et võiks vast uksele läheneda. Ta oli nõus. Ilma vahejuhtumisteta hiilisime uksele.

Meie ees avanes väike kamber, mis sarnanes rohkem vangikongile kui elukorterile. Kusagil seina ääres väikesel järil

pöles küünal ning ukse lähedal asus mingi koiku taoline puust kokkulöödud säng. Äkki uus üllatus! Kambri uks lõi nina ees prahvatades kinni. Hakkasime nüüd hooliga otsima koridorist väljapääsu. Kuulsime jälle nagisevaid samme trepil, millele järgnes tuntud hirvitav naer. Äkki tuli mingi asi kolisedes ja mürisedes trepist alla ning veeres otse meie jalge ette!.. Mõtlesin, kas ma üldse siit veel kunagi eluga pääsen. Hoidsin kramplikult sõbra kuuehõlmast kinni ning ootasin hirmust värisedes asja edaspidist hargnemist. Ootamatult avanes saladusliku kambri uks uuesti ning mingi valge kogu hiilis nõrga küünla valgusel uksest välja ning heljus nagisevaid trepi astmeid mööda ülesse... Surusin enese vastu seinale, mis aga mu suureks imestuseks järele andis. Nüüd mõistsin—olin õnneks tõuganud ust! Tõmbasin sõbra enese järele uksest välja. Viimane oli kui keeletu, ta ei saanud mu küsimustele üldse vastata. Tormasime nüüd mõlemad nii kuis jalad vähegi kandsid õue värava poole, et säält tänavale pääseda. Põrkasime aga viimase juure jõudes vastu mingisugusele kogule—see kord aga inimesele. Võtsin julgust küsida: kus elab maja vana kojamees? Mulle vastati, et kojamees juba mõne kuu eest ametist lahkunud ja nüüd kusagil linna serval elavat. — —

Läksime vanakese poole, kes võttis meid lahkesti vastu. Kui olime selgitanud meie külastamise põhjuse, algas ta rahulik häälel, vahete vahel piipu popsutades juttu maja minevikust, mis viimasel ajal väga kirju.

Tema teeninud nimetatud majas juba üle paarikümne aasta, ent nüüd lahkunud.

Arvatavate maja alla maetud varanduste kohta vastas ta, et omal ajal inimesed temale otse elu kallale kippuda tahtnud, kui tema neid keldritesse laskmast keeldunud. Ta jutustas nüüd nii mõndagi huvitavat.

Ühel pimedal ööl, kui majas rahu ja vaikus, kuuldus äkki tubli mürts ning klaaside klirin. Tundus nagu oleks kusagil aken sisse löödud. Maja elanikke valdas hirm. Sarnast asja ei olnud varemalt veel juhtunud. Alati siis otsimist, et mis õieti lahti on? Käidi toast tuppa, kuid midagi iseäralist polnud märgata. Äkki levines kalutulena teade, et ühes toas olla aken raamidega sisse löödud ning suures toas asuvast peeglist olla järel jäänud ainult killud... Tormati sündmuskohale. Tõsi, mis tõsi. Aken purunenud ja peegli killud põrandal. „Aga kas ei istu ju kapi äärel kull?“ hüüdnud üks toas olijaist. Kull, tõesti kull! Istus teine kapi äärel ja vaatas uhkelt alla. Kuid samal hetkel kadunud kull ja järele jäänud ainult sinine suits...

Hiljem kummitanud kulli-taoline olevus tihti maja elanikke. Ent nüüd hiljuti alles käinud keegi kooliõpetajatest haridusosakonnas, linnavalitsuses, kaebamas, et sarnased nähtused segavat isegi koolitööd...

Lahkusime vanakese juurest ja viisime kaasa uusi andmeid kummalise maja kohta, mille saladustesse aga tungida tahame edaspidi uuesti.

L. Trellman.

Noored ajaloo pöörangul.

A. Mõttelend.

Tõusid praksumad leegid ajaloo tunglast
Aastal ükstuhat üheksasada kaheksateist.
Tõeks töötas saada muinasjutt Vabadus-Kung-
[last,

Õnne joobumus valdas siis igatki meist.

Kuidas siis põlesid noortel küll palged:

Saabumas vaba kodukolde alged!

Kuid idakaar tumeneb —

Usk-lootus ju sumeneb.

Ning üle kodumaa raja käib ohe ja nutt:

See kaunis vabadus-unelm on mööda kui mui-
[nasjutt!

Ent siiski veel leidub meil mehi,

Kel hinges on nooruse lõõsk.

Neil süngus kulmu ei ehi,

Usk-lootus nii tugev ja rõõsk.

Nii saabub Vaba Eesti algus,

Ja vallandub meeletu lahingu-talgus.

Kahurid pauguvad,

Sähvivad tulibuketid...

Püssid raksuvad...

Tormijooks... Välguvad bajonetid.

Õisnoore südame hõõgav veri

Imbub muremaa musta mulda,

Kuhu nii palju ajameri

Uhtund sulavat elu-kulda.

Narva-Võru rajal hävingut peab surm,

Kõikjal küsimus: kas elu või kooljanurm?

Noor käsivars kergelt ei katke,

Ja tahe ei muutu ka sööks!

Meid kas või kõiki matke,

kuid vabadus-unelm saab tõeks!

See nooruslik jõud ning verehind,

ta pandiks on Vaba Eesti pind.

Üle 20 aasta tagasi. Kui eesti noored Narvas „põranda all“ tegutsesid.

(Jooni noorte püüetest 1905—1910 a.)

2. *)

Meie rahvuslik enesekindlustamine ja isetegevus pärast 1905—6 aastat sai hoogu loomulikult neist keskkohdadest, kus koondunud olid iseteadlikumad tegelased. Tartust ja Tallinnast anti üldised juhtnöörid, algatati suuremaulatu-sega ettevõtteid, määrati sihid ja suun tegutsemiseks.

Politiilised ideed, majandusliku ja kultuurhariduslise arenemise põhimõtted sündisid peamiselt Tartus ja Tallinnas kui meie võrsuva haritlaskonna tsentrumites.

Loomulikult püüti siis kursis olla kõige sellega ja teravalt jälgida seda meeleolu, mis valitsemas tolleaegses vene riigi pealinnas—Peeterburis.

Meie rahva esindajad vene „duumas“ püüsid rahva soove ja hädasid niipalju rahuldada, kuivõrra see võimalik oli võõra keele ja meele keskel ja kui võrra nende häält heaks arvati kuulda võtta.

Kodus aga püüti iga vähematki „liigutust“, mis meie kasuks või kahjuks Peeterburis sündis, põhjalikult läbisõeluda ja sirvida. Elati suuresti lootustest.

Esimese „duuma“ iga oli lühike—kaks kevadkuud 1906 a. Kui „käremeelne“ parlament saadeti ta keisri käsul laiali. Kuulsa protesti-kirja „Viiburi üleskutse“ — pärast pidi meie rahva saadik Jaan Tõnisson kui üleskutsele kaasallakirjutaja üheks kuuks vangi minema.. Teise „duuma“ iga 1907 aastal kestis veidi üle 3 kuu.. Kolmas „duuma“, mis muudetud valimisseaduse põhjal esimestest hulga tagurliisem, võis töötada oma 5 aastat lõpuni (1907—1912). „Mõistlikumasse“ duumasse pääsesid ka meie ajalooliste vaenlaste — Balti sakslaste — esindajad. Meie rahva esindajate töö oli viimastes vene „duumades“ kõigiti halvatud.

Niisuguses olukorras pöördus loomulikult meie rahva tähelepanu rõhkem kodustele asjadele, o m a - a b i l e. Kohapealne vene surve ühes mõisnikkude ja Balti saksluse järjest süveneva vihaga eestlaste vastu, kelle selgroog juba sirguma hakkas, kõvenes aasta-aastalt. Oktoobri-manifesti „vabadused“ maeti hoolimata käega.

Maa pärisperemees aga pingutas ennast ja läks võõra surve kiuste järjest pealetungivamaks. Kindlustati end majanduslikult ja kultuurhariduslilselt ning tungiti seniste võimumeeste

kantsidele ikka ligemale, et neid kord vallutada.. Tekkisid esimesed eesti rahaasutised (laenuhoiu ühingud), tarvitajate-ühingud, ühisiima-talitused, arendati põllumeeste-seltside tegevust (suuremad näitused), hakati tõsist rõhku panema põllutöö süvendamisele, suudeti omandada linnas suuremaid maju ja ärisid, võideldi linnaomavalitsuse juhtimise õiguste eest..

Pärast 1905 a. lubati vallakoolides kahel esimesel aastal tarvitada õppekeelena emakeelt, samuti oli võimalus asutada emakeelseid era-koole. Sellest õigusest haarati kinni üle maa. Tekkis esimene eesti era-keskkool—eesti tütarlaste gümnaasium Tartus, milline suursündmus tiivustas kõiki rahvuslikule koolitööle. Püstitati uhke „Vanemuise“ teatrihoone (1906), pandi alus „Estonia“ teatrihoone ehitamisele (1908), asutati rida uusi kärskusseltse ja eriti hoogsalt maa - haridusseltse. Suuremate rahvuslikkude organisatsioonide — Eesti Kirjanduse Seltsi ja Eesti Rahva Muuseumi— ellukutsumisega oli jälle kaks tüsedat sammast eesti omakultuuri alal püstitatud (1907 ja 1908 a.). Iseteadvus ja jõud kasvas kõigil aladel.

Selle n. õ. teistkordse rahvusliku ärkamise vaimlised voolud olid süngest poliitilisest survest hooimata ometi nii tugevad, et ärastasid usku rahva omajõusse ja omapärasesse tulevikku—Eesti paremasse tulevikku, päiksepaistelise-masse elujärge, mis ei pidanud olema enam kaugel mägede taga..

Ka Narva eestlased tegutsesid. „Võitleja“ järele kerkis „Ilmarise“ ehk selleaegse „Eesti Seltsi“ hoone avara teatri-saaliga. Tekkisid eesti ärid ja väiketööstused, tehti hoogsalt seltskondlikku tööd — arendati laulu ja näitemängu, korraldati sagedasti suuremaid kõnekoosolekuid.

Ja noored? Oo, kuid need kõrva taha kirjutasid kõik vanemate tegelaste ja „rahva-juhtide“ teod ning toimingud!

Veel enam aga: nad otsisid sidet ka omavahel — ülemaaliselt! „Noorelaste“ liikumine Tartus, mille eesotsas meieealistest Narva-noortest veidi vanemad kaasaegsed, seekord juba tudengid, sünnitas helevust muidugi oma uudisega ja vanema põlve kritiseerimisega. Samuti oli koolinortele tundmatuks uudismaaks ja huvikeriseks kõiksugu sotsioloogiliste, ühiskondlis-poliitiliste ja moodsate loodusteaduslikkude küsi-

*) V. „Nooruslooming“ nr. 1.

muste vald. „Uute tuulte“ puhumine, mis vana-
dele vaadetele ja maailmakorrale nagu protes-
tiks oli, kiskus kaasa eriti noori. Süvenes
sisemine revolutsiooni tunne ja tung otsida
uusi tõdesid. Kuid rööbastikku neile uutele
tungidele ja tunnetele ärkas erilise huvi oma
rahva hingeliste, vaimliste väärtuste vastu, tung
otsida minevikust tõestusi rahva elujõu õigust-
tamiseks ja rahvusliku omapära tusedusest.

Ja siin pörkasid esimest korda vastamisi
kaks „ilmavaadet“: ilmakodanline ehk kosmo-
poliitine (sotsialistlik), mis seekord rahvust eit-
as, ja rahvuslik ehk kodanline ilmavaade. See
ilmavaateline käärimisprotsess ei kehtnud kuigi
kaua ja ei sünnitanud õnneks kahjulikke mur-
deid noorte hingis, sest seisukohad olid võrdle-
misi ruttu selged: et üks vaade pooldas teravalt
vene sotsialistide-revolutsionäride põhimõtteid

ja asus sama teravalt eitavale seisukohale eesti
„kodustele“ rahvuslikele küsimustele ja eesti
kainemate politikuste taktikale, siis tekkis sel-
lele käremeelsele vaatele otsekohe reaktsioon:
„rahvuslikud noored“ ei saanud hingeliselt
kaasa minna selle vooluga, sest see tundus kõi-
gist ilusaist aateist ja veel ilusamaist sõnust
hoolimata (tegasid polnud näha!) võõrana,
külmana. Võeti sellest moodsast puhangust vaid
seevõrra osa, kuivõrra see tõuget anda suutis
üldisele ergutamisele, enesearevustamisele, enese-
harimisele ja õhutas noori tööle „üldsuse ja
oma rahva heaks“.

Selles risttules sündiski meie Narva noorte
„Kirjanduse Ring“. See oli 1906/07 õppe-
aastal.

(Järgneb).

A. B.-D.

Eestile.

Eesti, mu kodumaa, oled vaba — vaba võõra vägivalla alt! Juhid ise oma
saatust ja rada, Sa oled vaba! Ei ole kaugel ajad, mil võitlesid Sa kümnekorda
tugevama vaenlasega ja — võitsid! Siis oli aeg, mil Eesti pojad rinnaga murdsid teed
püha-priiusele — vabadusele. Aeg, mil oli vaid üks mõte Eesti rahval: saa vabaks
Eesti! Ning nüüd oleme vabad, vabad jäädavalt.

Kuid esimene vaimustus oli üürrike; ju tüüris mure oma musta purje mu kodu-
rannale — tulid majanduslikud kitsikused... Kuid nendest saadi ja saadakse üle. Kuid
tulid veel... erakondade tülid, kus astus eestlane eestlase vastu! Ja nii kestab see
praegugi. On tulemas jälle ajad, mil jõukam läheb kaugelt mööda kehvemast. Nii
tülitsevad vanad kui ka noored. Ja just noorte seas on tekkinud lõhe, lõhe, mis
võib muutuda kuristikuks! Kuid hoidugem sellest, hävitagem see, enne kui pole
hilja! Ühinege noored, saage tugevaks, siis saadate kasu oma kodumaale! Armastage
teda, pidage kallimaks kõigest muust maailmas! Ja kuigi valitsemas puudus, kitsikus,
kuid kas tohib heita meelt?? Ei! Veel oleme noored, ei kohuta meid vaen ega vale!
Küll tuleb aeg, mil särab Eesti taevast kuldsest päike, ning peitu poevad mure varjud...
Aeg, mil kõlab rõõmsalt jälle laul Eesti nurmedel. Seks võidelnud on ju Eesti parimad
pojad! Kas tohime siis meie nende tööd hävitada, tumestada? Ei, see oleks suurim
kuritegu! Noored, meil on püha vabadus, sellepärast murrame maha tülid, mis ähvar-
damas meid, toome ohvriks vaenu ja valu, kisume tõkked kuradise voolu eest, laseme
paista selgelt päikest üle vaba Eesti, et ärataks tukkuvad noored tööle ja õigusele!
Ärataks isamaa-armastusele, mis on uinumas mõneski südames. Teeks nooreks kogu
rahva! On olemas paljud neid, kes räägivad küll isamaast, kuid nii külmalt, osavõt-
matult! Ei huvita neid ta saatust, ta mured ja ükskõiksed on ta rõõmupäivil. Ärgakem
tegudele — tegudele, vennad, tegudele öed! Ühinege suureks vande-ringiks, kes
armastab Eestit! Kes, kui vaja, toob ohvriks ka oma elu! Komistab üks, asuvad mitmed
jälle ta asemele! Äрге kohkuge noored, ärge olge mitte noored raugad, kes kardavad
võitlust!... Olge noored, kelle päralt on tulevik!... Siis paistab meile vabadus uues,
ilusamas helgis — täieline vabadus!

A. L.

„Noorusloomingu“ arvustafakse...

Kuidas võeti vastu lugejaskonnas meie noorte „Noorusloomingu“, kuidas suhtusid noored kui ka vanad esimesele ajakirja numbrile?

Algame vanadest — neil ju kõigis asjus eesõigus.

Vanad

Jagunevad omakorda mitmesse „klassi“. Kõigepealt õpetajad. Ühed ütlesid: „vaat“, kus hakkavad poisid ja tütarlapsed! Ei oleks uskunud, et Narvas nii agaraid noori „ajakirjanikke“ leidub! Las' teotsevad, kui säälkõrval ka õppimine edukalt läheb! Teised muigasid: „näe, ei ole meidki puudutamata jätnud! Aga ega seepärast halba midagi öeldud pole — teevad natuke nalja ja puistavad omas vabas „häälekandjas“ südame pealt puha ära“. Kolmandad sõnasid: „no on ikka natuke liiale mindud! Mõni karrikatuur oleks võinud viisakam olla“. Neljandad pistsid kohe pragama: „ei, see ei kõlba, et kooliõpilased hakkavad lehte tegema! Kes garanteerib, et säääl mõnda õpetajat äkki arvustama ei hakata, või aga äkki politikatki tegema ei hakata! Või aga sõjalist vaimu selle lehe abil levitada ei püüta!“

Nõnda õpetajad. Enamik neist tunneb aga „Noorusloomingu“ kõigiti kaasa. Lastevanemad: „Noh, näita poja, mis su lehes ka uudist on!“ — sõnas isa kojuruttavale poisile, kel taskus kaks „Noorusloomingu“. Loeb. Üurib tõsiselt. Muigab. Pistab suurel häälel naerma... Poiss ise kui sütel. „Mnjaa... noh, ega uudist nüüd suurt minu jaoks pole, aga eks teie-sugustele ole säääl mõndagi mõistlikku sees“ — seletab isa. „Katsuge aga, et koolitöoga säääljuures jänni ei jää! Kui õppimine hästi läheb, siis võite ka lehte teha!“ — Teine lastevanem: „ega's Narvas ometi nihukesi poisse leidu, kes „nikliga“ kohe endale pähe vinnavad, kui kinno ei lasta minna, nagu seda ühel pildil näha! Aga mine tea ka, sest ega säääl bulvaaril õhtuti muud ei tehta, kui arutatakse armastuse-draamasid ja käiakse revolvreid paugutamas... Ja või mina neist noorte asjadest aru saan või... Eks katsuge ikka mõistlikud olla ja...“ — Kolmas laste vanem (maalt): „Kuulge, noored, kirjutage rohkem maa, külakodu armastu-

sest! Soojendage tundeid põllutöö ja maaelu vastu! Näidake oma lehes, et mitte linna raiskuläinud elus pole noorte tulevik, vaid ausas talutöös, kus vaim terve ja keha tugev!“ Veel neljas (ärimees): „Päris tragid lehemehed, need „Noorusloomingu“ toimetajad ja ärijuhid! Kus terve „portsu“ saanud kuulutati oma pisukesse lehte! Neist saab mõni küll kord kaubandusministriks!“

Noored.

Noh, need olid „Noorusloomingu“ kallal kui kaarnad! Üks ühisgümnaasiumi pirtsakas naisõppur sähvas ühele „toimetajale“ kohe näkku: „mis ka teie lehes olla võib?! Midagi!“ Ise aga polnud lehte veel lahtigi lõiganud. Teine naisõppur: „Vuih, kui mage asi! Mitte ühtegi luuletust ega romaani!“ Kolmas: „no mina küll teie lehele alla ei kirjutaks — nii igav kaanepilt ja nii palju kõiksugu politakat, millest keegi aru ei saa!“ Neljas: „Oho! Kuulge, mul on valmis üks ilus lugu, mida tahaksin „Noorusloomingusse“ mahutada — kas saab?“ Viies: „Andke mulle 50 eksemplaari — ma müün need poole tunniga maha!“ Kuues, seitsmes, kümnes, kuuekümnes: „vot, nüüd on meil lõpuks ometi oma leht! Narvakad võivad uhked olla!“ Rakverest Tapalt, Tartust kirjutavad noored, et „leht on tubli — jatkake aga tööd. Saadame teile kaastööd. Elagu „Noorusloomingu!“

***

Mis puutub ajakirjanduses avaldades arvamistesse või arvustustesse, siis tuleb märkida siin peamiselt kohaliku linna ajakirjandust.

„Narva Postimees“ on kõigiti heatahtlikult suhtunud noorte püüetesse ja leiab, et kuigi „Noorusloomingu“ esimene number ehk veel puudulik, kuid eks töö ise kasvata ja õpeta noori ja seepärast tuleb noortele vaid jõudu ja õnne soovida oma häälekandja toimetamisel ja väljaandmisel.

Teisiti aga võttis vastu „Noorusloomingu“ teine Narva leht — „Põhja Kodu.“ Selles lehes kirjutab keegi „ksvill“ pika loo noorte lehe mahategemiseks. Pool sellest loost on pühendatud „ühe tuntuma Narva seltskonnategelase“ kaitsmisele, sest „Noorusloomingu“ olevat selle tegelase üle „irvitanud“. Edasi leiab „ksvill“, et pilkepildiga „kinodraama kangelased“ olevat jällegi „rõvedat ja jõhkrat nälja“ tehtud...

„Arvustaja“ tungib kallale „Narva Postimehele,“ kes noorte häälekandjale ulualuse annud, „Noorusloomingu“ vastutavale toimetajale ja väljaandjale, lastevanemate esitajaile ja ühisgümnaasiumi direktorile ning ühele õpetajale, — et kõik need koos olevat mõjutanud noorte lehte mingisuguses „parteilises“ sihis!.. Avaldades oma „arvustuse“ tööerakondlises partei lehes „Põhja Kodus leiab „ksvil!“ muidugi, et „Nooruslooming“ tegevat selle parteivastalist politikat, sest „ulualuses talus“ olevat „vastaste materdamist“ nüüd — valimiste eel — alatud ... jne. jne.

Kogu selle pahatahtliku arvustuse puhul võib „Noorusloomingu“ toimetus seletada, et noortel pole mingisugust erilist põhjust ega sihilikku püüet kellegi üle „irvitada“ ega kurja nalja teha. Kui ilmüütust naljast, nõnda öelda „pooliti perikarva silitamisest“ otsekohe välja loetakse mõnitamist, siis on just see väljalugeja ise sihilik. Samuti tõrjub toimetus tagasi kõige kindlamalt süüdistuse, nagu oleks tahetud „ulualuste andjate“ või „Noorusloomingu“ sõprade poolt noortele suhu panna kahtlustusi ja irvitusi oma kasvatajate vastu

(artiklikesega „küll kippusid!“). Ajakirja toimetus on täiesti iseseisev ja ei ole „vanemad sõbrad“ avaldanud toimetusele ühtegi mõjutamise katset! Ja kuigi need mõjutused tuleksid ja kui nad noortele vastuvõetavad ning tagamõtteta ausad, aatelised on — miks peaks siis toimetus neid mõjutusi kartma?! Oig asi ei karda ühtegi arvustust ja seepärast loodab „Noorusloomingu“ toimetus, et ta ka seda kurja „ksvil-ki!“ rahuldada võib, kui ütleb: meie tunneme omi vigu ja puudusi ise väga hästi! Kuid kes midagi teeb, sel juhtub ikka ka eksimisi. Mittemidagi aga teha, et mitte eksida, meie ei taha! Seepärast: kui meie oma loomingut tõsise innuga jatkame, siis selles usus, et meie tööd tehes ka õpime. Ja inimene õpib ju elulõpuni! Olge niisama kannatlikud, kui meie—nooredki, siis on „Noorusloomingu“ töö viljakas ja eluiga pikk! Ning lõpuks: nali öeldakse terveks olevat. Arge rikkuge seep. omi erkusid asjata meie mõningate väikeste naljade pärast! Naljast arusaamine tähendavat ka üldse arukust!

„Noorusloomingu“ toimetus.

Mõtteid sügisõhtul.

Sajab tihedat halli sügisvihma. Ja ometi õige varsti on jõulud—talvpühad, mis pole ju mõeldavad lumeta, külmata. Oi, kuidas igatsen, noid pühi, igatsen haarata reisikohvri ja istuda rongile, et veeta pühad maal!

Seal ma juba istun rongil. See viib mind lähemale sihile. Juba tunnen rongi peatumas tuttavas jaamas. Näen Juhat ja Inget jaamaaisel. Istume koos reele ja sõit algab—pikk sõit rudiseval lumel. Juha on Muksu kelladega varustanud ning rõõmsamaks muudab see sõidu. Palju meil on kõneleda ning ruttu möödub pikk tee. Juba paistab madal talutare lumiväljade tagant, suurte pedajate varjust. Jooksevad haukudes vastu Rulla ja Muri. Armas Kuremäe kodu! Kuis tahaksin sinna!..

Ning õhtul me võtame uisud ja liugleme kaugele, kaugele. Vuhinal me laskume alla mägedelt ning punaste põskedega ilmume koju, lumised ja rõõmsad.

Mäletan hästi ühte päeva. Olid kevadpühad, ent lumi veel maas. Veetsin puhkepäivi Kuremäel. Oli peallõuna ning ükski ma sukeldasin metsas, heinamaal. Ilus oli siin, õhus oli kuulda kevade hääli ning valged ja armsad olid pajukasvud. Tahtsin noid viia koju palju, palju. Siis ma märkasin jälgi lumes, väikeseid ja õige palju. Jänes! Nüüd vast läks sõit lahti, ikka jälgi mööda edasi siis— tuli Juha. Kaugelt ma märkasin teda, kuid jätkasin sõitu, kuna ta mind püüda tahtis kaudu me nii jooksime, kuni väsinuna peatusin ja rahu palusin. Lõikasime siis pajukasse, valgeid ja värisevaid, ning Juha pidi nad koju tooma. Hilja me jõudsime koju ning Inge küsimusele vastasin, ei metsas jänesjahil käisin. „No said kätte või?“— küsis ema. „Emake, mina püüdsin ta! sõnab Juha ning paitab valgeid pajukassikesi... Naljakas Juha!

Aga lund pole ning sajab... sajaks juba valget lund ning pauguksid õues aiateibad! Kõlisesid kuljused, pauguksid kirikkellad siis läbi lumitunud kuusemetsa ma sõidaksin külla Kuremäele!

—lk

„NOORUSLOOMINGU“ PERE.

Ees istuvad: Adele Lepik ja Karl Spirka. Pahemalt paremale — I reas Marta Lassik, Alfred Vendt, Adam Bachmann, Franciska Martens', Aleksander Normak, Regina Roosipuu ja Leo Trellmann. II reas: Ida Leekar, Johannes Veidendamm, Alide Roos, Valerian Pikat, Hilda Kaukver Richard Ollino, Lembit Ratassepp, Evy Klemets ja Hermine Remek.

„TUND KOOLIS“

Kaasvõitlejad noored, võite teie leppida sellega, millest meie kaaslane Spes „Noorusloomingu“ Nr. 1 jutustab? Oi, kui süütult maalib ta meile igavaid nägusid ette ja sunnib meid häbenemata haigutama! Jääb vaid imestada, miks ta, mõjutet oma „unisest ja lõpulikult tüdinud“ olekust, meid kõiki mitte magama ei pannud! Valides sääljuures veel tunni, mis ometi nii huvitav ja kaasakiskuv, millele kindlasti küll meie suurim tähelepanu osaks saab. Eks ole see ju meie kallis, kõlav emakeel, mida meie valmis oleme alati ülistama! Võime meie siis leppida sellega, kui üksikud, kes oma suurimaks ja ainsamaks huvialaks valinud ladina, kreeka, hiinakeele või isegi hieroglüüfide uurimise, meid enese kaudu lasevad hukka mõista oma emakeele?! Leides et sarnased tunnid (nagu neid kaasvõitleja Spes näeb) aset leidvad vaid kujutlusis, tahame meie kindlasti tunnistada, et soovime saada väärilisteks kodanikeks, kel eesti keel kallis ja püha.

Sellepärast, noored, mitte uhkust tunda oma ebamääraste kaldusvuste pärast, vaid kiirelt sarnaste pahede kõrvaldamisele asuda! Kui tahame olla vaba rahva pojad ja tütreid, siis peame vääriliselt hindama ka oma ilusat emakeelt!

Toimetuse märkus:

Arvame, et „Spes'i“ kirjutises vahest nii „kurjalt“ mõeldud ei olnudki — võis ta ju tõesti olla raskelt unine ja ei suutnud küllaldase huviga jälgida emakeele tundi, mis meie teada küll alati nii sisukas on, et seal ainult kõige unisemaile haigutus peale võib tulla.

— a.

Kuidas ma ajakirjanikuks sain.

See oli ühel ähmasel sügispäeval, siis kui meie kool terves koosseisus aastapäeva pühitses Selle päeva hommikul jooksin ma täie auruga kooli poole. Nimelt jäin hiljaks tühja, mõnes suhtes aga siiski tähtsa asja pärast: käisin kohvile piima otsimas, aga ei leidnud kusagilt. Jõin siis musta kohvi, seal märkan, et uur seinal näitab kümme ja siis paningi jooksu.

Ümber Peetri kiriku kohal näen kui keegi mees midagi käes hoides mind taga hakkab ajama. Ma lisasin aga jalg adele tuld... Mees jäi kaugale maha. Hing oli juba välja tulemas, kui õnneks kooli jõudsin. Oma ehmatuses nägin et saapa kaotanud olin... No tont võtaks! Otsisin kõik kohad läbi, aktisaali ja kaarditoa, aga asjata.

Aga imelik oli see, et kaloss, mis saapa otsas oli, alles oli. Läksin siis rusutud meeleolus võimla ukse poole. Enne veel kui ust õieti nägin, võeti mul kraest kinni ja keegi hüüdis „kaks-kümmend senti!“ Mõtlesin, et see hind pakutaks mu elu eest, viskasin siis kolm kolmesendilist, ühe ühe-sendilise ja ühe kümnelise lauale. Anti siis mulle mingi leht raha eest, vist kviitung... Sain võimlas omale koha ja hakkasin siis seda lehte uurima, mis osutus ajakirjaks, nimelt „Noorusloominguks“. No, ma ei hakka seda enam kirjutama, mis seal sees oli; igatahes — seal ikka midagi oli.

Kiindusin ajakirja lugemisesse nii, et ma aktusest midagi ei kuulnud, vaid tormasin alla riietetuppa, nagu nõdrameelne ja mõtlesin ruttu koju jooksta, et kohe ühte juttu „loomingule“ kirjutada.

Kuid mütsi ei ole kusagil! Otsin ja otsin, nutt tuleb juba kurku, aga mis läind see läind!.. Õhtul, kui mamma ja papa mulle kooli järele tulid, sain alles koju. Õnneks olin saapa koju unstanud ja nii oli ta siis veel alles ja mütsi leidsin ka—see oli Peetri kiriku raudaia otsa pandud...

Kodu kaalusin ja mõtlesin selle asja ilusasti läbi ja tahtsin magama heita, kuid und ei tulnud. Ajaviiteks hakkasin „Põhjakodu“ lugema. Seal kargas korraka mu hing täis, sest selgelt must-valgel seisis: „mis leht või asi see on, nii ei saa, (ma kordan veel ükskord) kääridega ei saa vagusid ajada“... See käis meie ajakirja kohta. Ma panin end nohe rõivisse, võtsin papa ja lutuskepi ja—läksin „Põhja Kodu“ ukse ette jalutama... Käisin seal asjata kuni kella üheni öösel, ei tulnud seal keegi sisse ega läinud välja. Siis otsustasin Salme tänava ajalehe teisiti käsile võtta—kirjutasin selle ja nõnda saingi ajakirjanikuks. **Skav.**

Sinendav meri.

Sinendav meri, su pinnal laine, ta järele teine, veereb vaibudes rannale.

Sinendav meri, su lainetel tuhandeid suuri ja väikeseid laevu liikumas kaugele.

Sinendav meri, sus mängleb kalake, kõlamas lauluke lendlevalt linnult elule.

Sinendav meri, kuis tormad sa vahel! lainete ahel tõuseb siis kõrgele mässule.

Sinendav meri, su põhjavee kaljud ohvreid nii paljud nõudmas on tihtigi endale.

Ady L.

Seletage!

Mida tähendab:

arpu katsuma,
ahtima,
almus,
asternik,
ede,
ennatama,
erisema,
heputama,
hiib,
iibama?

Kes vähemalt 5 sõna õieti seletab, saab kingiks ühe „Noorusloomingu“ numbri.

Kui Narvat tulistati.

See oli ajal, mil enamised linna pommitasid ja kõik inimesed ööd kui päevad mures olid oma elu, vara ja rahva saatuse pärast.

Muidu oli elu linnas kaunis rahulik, ehkki oli sõda ja linna pommitati mõnikord mitu korda päevas. Kuid see rahu Narva inimestes oli vaid näiline—tõeliselt olid esimese kahuripaugu kostudes maa ja inimese kui kontaktis. Maast voolas äkki nägematut pingelist halvavat jõudu inimese säärisesse, selgroosse ja edasi pealuusse. See pani hetkeks halvahtades seisatama tänavail inimesi ning murest tuhmunud silmis hetkeks leidis aset läigatav hõik: kuhu nüüd?

Ja juba oligi lõdvenend kontakt maa ja inimese vahel... Pommide vingudes sammusid kodanikud omi radu. See oli vaid lühivälteline seisak, inimesis harjund kokkumine kahuri esimesest mürtsust.

Ei mingit pääsu, ei kusagile minekut... Sellest vist harilik rahulik rühtki tänavail...

Heh! — maksis siis tol ajal sellest mainidagi? Ei, see oli harjumus, tingitud sõjast. Seda ei pandud tähele, samuti, nagu äriinimene ei näe sammalt puudel, või vanale mehele on ükskõik liivahunniku olemasolu ajas, kuna mängivale lapsele tähendab liivahunnik tervet ilma.

Siis, kui mõne pikema vaheaja järele kauguses tume pauk kõmas, oli teatav aeg vaikne ja seliejärele oli kuulda, kuidas tasane vingumine ikka valjemaks paisus, niikaua, kui äkki kadus, või kuuldava mürtsuga kusagile maha kukkus. Siis jooksime meie kui ka vanemad inimesed maja trepile kokku, sest säält oli avar vaade üle jõe, kaugele metsadega kaetud maadele, Oudova maanteele ja raudteele, mis sirgena kadus juba varakult metsa vahele.

Talve külmas lõdisedes (suure rutuga ei läbend ju keegi ennast riidetudagi), vaatasime meie kah sinna poole, kust paugud kostsid, kuulasime ühtelugu ikka kasvavat vingumist, kusjuures uurivalt üles õhku vaatasime, nagu lootes säält pommi näha... Kui vingumine õige tugevaks muutus, tõmbusime loomusunniliselt majja tagasi, kust väikese vaheaja olles, jälle trepile „vajusime“. Nii seisid inimesed säält mõnikord tunde, arutades, kuskohal umbes oleks küll vaenlase asukoht, kuhu võiksid pommid kukkuda, või kunas see õudne aeg küll lõppema peaks!!

Säälsamas ümbruses talvist kirka lund ei näinud keegi, — kardeti seda laia, valget pinda. Säält oleks nagu igat tabada võind surm...

Kord, kui vaenlase rasked kahurid linna jälle pommitama hakkasid, jooksime meie jälle trepile, sõnutu hirm silmis, sest vaenlane pommitas meie linnaosa.

„Jälle lasevad“!..

Vaatasime, nagu harilikult, õhku ja jälgisime pommi vingumist, kui järsku jõe kohal üleval hele plaks käis ja ma nägin hetkeks, kuidas hele tuli äkki loitis, kui oleks säält meteor säratund. „Šraprel“!.. Mind ja teisi aeti sellejärele kohe tuppa. Ei läinudki palju aega, kui käis tugev mürin, maja värises, nõksatas, lubi langes laest ja seintelt alla, kusagil veeres midagi, aknaruudud löödi kõlinate sisse, üks kargas lahti, tõmmates obaduse välja ja lingi kõveraks murdes.

Ma olin suures ärevuses. Kätega lupja ja tolmuga riietelt pühkides läksin teise tuppa, kus ka teised perekonna-liikmed olid. Varsi jooksid meile mõned naabrid, kisades ja uksi paugutades. Nad olid hirmunud ja hädaldasid. Üldises hädaldamises nägin aknast nagu läbi udu, kuid inimesed väljas suurte riidepampudega jooksid. Varjule! Kuid kes teadis seda, kuhu järgmine pomm võis langeda? Mitte keegi! Ja siiski joosti, otsiti varju...

Meie jääme kohale, sõjakärinast halvatud ja ei suutnud üldse mingisugusele jooksmisele mõelda.

Kui ma viimaks õue julgesin minna, nägin, et telliskividest vastasmajas oli kahe ülemise korra akna vahel suur auk, mis oli vaenlase pommi silmapilgu-töö. Kõik akende ruudud olid katki. Lumi, mis enne valge oli ja ilusasti hange aetud, oli kõik punaka tolmuga kaetud ja telliskivi tükke vedeles teedel ja hangis. Õhk oli täidetud kõik imeliku punaka tolmuga, kuna kaugemale polnud üldse näha, isegi kõrvalhooneid mitte.

Lumihanges veel loik verd, kus surma oli leidnud sõdur. Ta oli juba ärakantud. Hanges pitutas vaid veel püss, täak veidralt kõverdunud. Salgana vaatasime püssi, otsides kui imelist seletust pruunist püssilaest ja hõõrdunud rohelisest püssirihmast... Seisti, arutleti... Kuid jutulõnga polnud kellegil pikalt. Vaenlane oli sekskoraks pommitamise katkestanud. Tummalt ootasime öö saabumist. Kas homme jälle algab õudne tulistamine ja ilmsüütute inimeste eluaseme hävitamine?!

Joffi.

ANDMEID VABADUSSÕJAST.

Sõda algas 28. nov. 1918 a. Enamlaste mitmetuhande pealisele väele oli meil vastu panna vaid paarsada meest, neist enamik kooliõpilasi. Narva jäi vaenlaste kätte.

Vaenlane vallutas Jõhvi 8. dets. ja 16. dets. oli ta juba Rakveres. Samuti oli vahepeal vaenlase kätte langenud Petseri (30. nov.), Võru (8. dets.) ja Valk (17. dets.) 21. dets. jätsid meie väeosad Tartu maha. 24. dets. olid enamlaste väed juba Tapal. 26. ja 27. detsembril püüdis Inglise sõjalaevastik kinni Soome lahes kaks vene miiniristlejat (meie „Vambola“ ja „Lennuk“). 1. jaanuaril oli vaenlase vägi vaid 30 kilom. veel Tallinnast eemal. 3. jaanuaril asusid meie väeosad vastulöökidele. 5. jaan. vallutasid meie soomusrongid Aegviidu jaama, jalavägi aga mitmed külad. Ka eimesed soomlased jõudsid meie appi.

6. jaanuaril oli enamlastel meie vastu Viru rindel umbes 5000 meest, meil oli mehi poolevõrra vähem. 7. jaanuaril algas meie väeosade üldine pealetung. Juba 9. jaan. oli Tapa meie käes. Soomusrongid jagunesid siin kahte ossa. 11. jaan. löödi vaenlane Rakverest välja. Lõuna-rinnal löödi vaenlast mitmes sihis. Nii võeti tagasi Jõgeva 9. jaan. ja Ruhja alev samal päeval. 14. jaan. vallutasid meie kangelased Tartu. 15. jaan. sai meie ratsavägi enamlased Vasknarvast välja. 18. jaan. tegi meie „laevastik“ dessandi Narva-Jõesuus ja 19. jaanuaril võeti ühiselt Narva tagasi.

12 päevaga oli Põhja-Eesti punaväest puhastatud, kuna vaenlasel kulus sissetungimiseks 40 päeva. Lõuna-rinnal löödi vaenlasega verine lahing Paju mõisas 30. ja 31. jaan., mille järele 1. veebr. Valk meie kätte langes.

Samal päeval võeti ka Võru tagasi ja 4. veebr. olid meie väed juba Petseris. Lõuna-sihis tungisid meie väed Marienburini. Veebruari keskel oli Eestimaa vaenlasest vaba. Kuid väerind venis pikale. Vaenlane asus uuele vastulöögile. Enamlaste jõud oli mitmevõrra arvu- liseks suurenenud. Ka meie jõud kasvas. Osaliselt õnnestus vaenlase uus pealetung, kuid ma kuuks oli ta meie pinnalt ikkagi välja löödud, ja lõpulikult. Sõjategevus jätkus juba Vene territooriumil ja samuti Lätimaal (et viimasele võimaldada end kaitsele organiseerida). Juunis tuli uus vaenlane — landesvehr ja saksa raudne diviis. Ka see tugev jõud löödi meie meeste poolt puruks ja vabastati Lätimaa. Viimane

jõupingutus — ja see oli kõigeraskem — oli meile Narva all novembris ja detsembris 1919 a. Siin otsustati Eesti riigi saatus. Enamlastel oli ka siin väerinnal kolm korda rohkem mehi ja kohati kümnekordne ülekaal. Siin võitlesid juba mitmekümnetuhandelised väed.

Vanaaasta õhtul 31. dets. 1919 a. Kirjutati alla vaherahu. Rahu tehti 2. veebr. 1920. a. Eestile soodsatel tingimustel.

Eesti oli vabadussõtta mobiliseerind umbes 75.000 meest. Nii oli meie kaitsevägi kasvanud kuude kestel 100 = kordseks.

Vabadussõjas langes ja suri haavadesse 2.062 meest, haigustesse suri 1.388 m. ja haavatuid oli sõja kestel 10.105 meest.

Sõjas kulutasime üle 72 miljoni püssipadruni, 275.565 kerge ja 49.316 raske kahuri mürsku.

Vabadussõja kulud ja rasked ohvrid tasub aga tuhandevõrra see suur võit, mida tunneme juba üheteistkümnendat aastat vabadusena ja riikliku iseseisvuseks.

A. Edelfelt'i „Meremees“.

Suurel vahetunnil.

Oodatakse teda kui hingeõnnistust, seda suurt vahetundi ikka. Oodatakse lugedes minuteid, kärsitult, uimaselt. Vähestel jätkub enesevalitsemist, et rahulikult pingis püsida, kui tead, et minuti või paari pärast päästab kell su sest „vaevlemisest“. Küsitakse üksteise võidu „kellameestelt“: „palju aega on?“, küsitakse iga sekundi tagant korra. Ei suuda mõista õpetaja mis neile tuiskuritele küll sisse on läinud. Ja kui õpetaja silm teravalt üle klassi vahib ja igasuguse omavahelise kõnelmise võimatuks teeb, saadakse üle ka sellest teatud „knihv“ abil. Näidatakse parema käe sõrmega paar korda vasakule käevarrele, mis peab tähendama sama palju kui — „vaata kella“. Ja kui keegi kahtleb, et kellavaatamisest kleidivarrukas katki käriseda võib, sellele võin ma asitõendusena sarnase kärisenud käise ette näidata.

Venib sekundeid 60—70—80 ning varsti julgebki „vahvam“ tähendada: „kojamees magab“... Jah, magabki vahel, sest ega's muidu paar minutit hiljem kella helistaks. Elektriõõgina mõjub see hell, ei, — parem võrdlus saaks vist, kui kõrvutaksin ta välguga, sest üks elekter oli tekkinud kärsituis ajudes ning teine tekkis kella helisemisega ja kahe isenimelise elektri ühendusel saame sädeme, välgu! Kui see ehk nii õige ei ole, siis kirjeldagu mõni seda asja paremini — ma selles suhtes eriteadlane pole. Aga tuksatus käib läbi klassi, püsti hüppavad kõik, isegi too laisk poiss meie klassist, kes hommikul kooli tulles kohe uniselt pinki vajub, öeldes: „Olen jälle siin“... Üks kaunis energiline kaasõppur on juba märkusi saanud klassist lahkumise pärast enne õpetajat.

Kuid ometi on nüüd see oodatud vahetund, patuste paradüüs! Siin on kangelasiks harilikult need, kes tundides seda mite ei ole. On neid, kes materjaalseid huve üle kõige silmas peavad, need vaatavad kuis kojamehe saiadega „kurss“ on ning söövad varsti näilise südamerahuga, otse vihaselt, tahtes nagu süüa ühes saiaga pähe ka ajaloo-aastaarvud või saksa-keelsed sõnad. Mõni jalutab motoorselt edasitagasi, hoides käes raamatut, pomisedes omaette arusaamatuid sõnu — kasutab vahetundi vaimuvalguse kogumiseks. Aga kui mõni energilisem sõber seda näeb, noh siis võetakse harilikult raamat käest ära ning öeldakse: „Misa, rumal, õpid! Kae, mina ei õpi ja olen olen sama „tume“ kui sinagi!“ On ka muusikaharrastajaid. Juba klassist lahkumisel hüüab üks sõpradest: „laulukoori liikmeid palun trepi alla koguda!“ Ja sealt trepi alt kostab siis varsti mõne moodsa fox'i viis, isegi „bublitzkit“ ei unustata... Aga algul tuleb ikka algupärane,

omatehtud laul. „Me koolipoisid oleme, ja ilmast ilma õpime“... Nende muusikute elu ei kesta aga kaua. Peagi ilmub korrapidaja õpetaja, tuletades meelde kodukorra västavat paragrahvi, mis keelab vahetundidel laulmise. Küll püütakse pedagoogile selgeks teha, et laulmine ikkagi „kultuurne toiming“ on, aga see ei aita. Varsti siirdatakse mõnele uuele alale. Ja mõnikord, nagu seda viimati, on veel üks huvitav ala, nimelt „politika“! Valitsuse kriisi tõttu seatakse kokku uut valitsust. Riigivanemaks saab klassivanem, kes omale kabineti loob. Häda on haridusministriga! Selleks pole ikka sündsant kandidaati. Viimaks leitakse siiski paras, nimelt üks sihuke, kes saksa ning ingliskeele koolist ära kaotada lubab ja füüsika vabatahtlikuks teeb... See meeldib, vähemalt enamusele. Järgimisel vahetunnil aga avaldatakse juba kabinetile „umbusaldust“ ning lugu algab otsast peale. Võib olla, et mõni neist „mängu-ministritest“ kord tõeliseks ministriks saab?... Elame — näeme. — Nüüd aga peame minema klassi, sest kell helises juba paari minuti eest. Tuju on aga palju parem, kui eelmise tunni lõpul, ning uue energiaga hakatakse tarkust koguma.

R-s.

Alexis Kivi.

„Seitsme venna“, „Nõmme kingseppade“ j. m. autor. Mida Juhan Liiv meile, seda Alexis Kivi soomlastele.

...bunTeel... nO

Sügis!... Halloo—sügis!... Sügis — sa lemmik, sügavahingeline, oled saabunud jälle. Sulle laulan värsse isatalu veretevas haavikus, sind ülistan helekollaste leinakaskede varjus.

Avasüli sind tervitan, su karget õhku hingan kumiseval nõmmel, kus hülilimas tuulepuhangud kaugest põhjast!

Halloo! — Kuis veri suriseb kui raske punane vein, mõeldes sinule.

Pikk tee rongis, ning astun maha tuttavas jaamas, kus juba ootamas sulane Jaak. Pori, pori ja vihm, kauguses kumendab raagus mets. Kus oled siis kuldjumene sügis? Hõiskan, — sind polegi. Tänavu sind kindlasti polnud, mu sõber, kas sellepärast, et minagi viibisin võõrsil?

„Jaak, kas tänavu algas sügis kohe vihmaga, kas haavik ei muutunudki verevaks. Kirjuid lehtigi pole enam“?

„Tean'd, pannud tähelegi, kuidas see kõik oli, või millal's veel aega oli haavikut kaeda, ühekorraga aga näed, et lehed läin'd“, lausub Jaak.

Imelik see Jaak ka!

Ning süngelt ta põrnitseb nüüd sügisjuttu, ise vana ja kortsus. Hõredad salgud, nagu tuules lipendavad narmad mütsi alt väljas. Ja kui palju kurde ning kortse ta näos!

Mõtlen, vanataat—sügis on sarnane Jaagule, tal on kindlasti sama vesised silmad, — sellepärast vist ongi sügis nii sajune.

Sügavad on roopad, kiikudes liigub vanker ning udutab peent, peent vihma. Hallil foonil tukuvad tumedad, nukrad pedakad ja alasti haavad.

Tüdinult logiseb vanker, soliseb pori monotoonselt ühte ja sama viit.

Vana kõrb on langetanud kõrvad, — kuidas ta küll venib ja sikutab!

„Pagana tee see ka“, siunab Jaak.

„Ära tapab looma“ põrnitseb siis jälle süngelt ja tigidalt kaugusesse.

Tee tundub lõpmata pikk. Kurjalt ja umbselt põrnitsevad madalad elamud kahelpool teed. Kurjad kräsuskarvaga koerad istuvad õuedel, paljastades punaseid, otseki veriseid igemeid. Nukralt vaatab kaevuvinn, pillates halle tilke kui mure-pärleid.

Pimeneb. On külm.

Ent näe, läänes — kaugel, kaugel seal, — kus ühtib kumer katel maaga, sirendab nagu violetti, heitleks nagu kollast kuma — ent ei, see vaid kujutelm — ei või midagi seletada sarnaste pilvede peidust.

Kui sulgeda silmad ja kujutella, et on sellane sügis millist armastan!

Rõskust uhub, kui vahtu vastu nägu, on läbitungivalt niiske.

Eemal on nõmm, täis nukraid matsakaid kadakaid. Parv tuhkhalle vareseid tõuseb kraaksudes õhku.

„Kae raipeid“, uriseb Jaak.

Sulen silmad, hinge kogub ikka enam ja enam sappi ning nukrust. Tahaks olla kusagil kaugel, kaugel.

Uxor.

Noored, levitage oma häälekandjat

«NOORUSLOOMINGUT»,

tehke kaastööd ja võitke temale sõpru!

On juhtunud...

Narva Ühisgümnaasiumis.

Toimetus oli nii „lahke“ ja tegi mulle kohuseks kirjutada suure paberi peale ülesse kõik, mis on viimase kuu aja jooksul ühisgümnaasiumis juhtunud. Alguses sain asjast niimoodi aru, et tuleb täpsed aruanded esitada, mitu saia on kojamees selle aja jooksul ära müünud, kui palju tinti tarvitatud, mitu „nõrka“ on välja pandud jne. No olid need toimetusesaksad siis nii lahked ja seletasid mulle suure vaevaga ära (mul on kole kõva pea), et ikka neist „tähtsamatest sündmustest“. No võta nüüd kinni missugused need tähtsad on ja missugused mitte! Näiteks võiks väga tähtis sündmus olla... Aga ei, ma hakkan parem otsast peale, muidu läheb segamini. Algame neist õpilasingidest.

Eelmises „Noorusloomingus“ kirjutas juba keegi O. (rahvas räägib, et pidada üks suurte kõrva-dega poiss olema) neist ringidest. Aga ega ringid veel selle aja maha maganud pole. Kõbitavad pealegi pisitasa oma ette. Näe, sport-ring korraldas ühe võistlusreisi Rakverre. Lubasid Rakvere poisse hirmsal kombel peksta (muidugi mitte kaigastega, vaid võrkpallis, korvpallis ja ping-pongis). Sõitsidki sinna, aga nad, väntjalad, olid ilma direktori loata sõitnud ja nüüd pandi telefoni- ja telegrafi traadid undama (rahvas räägib, et olla teised päris punased olnud) ja käristati poisid Narva tagasi. Aga kus rakverlaste hing täis! Nendel kõik suured banketid korraldatud ja ei tea mis... Nüüd sport-ringi poisid käivad kohe mitu korda nädalas treenerimas, nii et sinine suits aga silmaaugus Lubavad varsti näidata mis nemad võivad.

Prohessori härra, siin mu poeg Juss
— tehke ta kunstnikuks! Poisil on
suur and — juba sündides olid tal
suured juuksed.

Malering — see on niisugune imelik asi, et ei kuule ega näe teist. Aga pidada kõvasti lahinguid lööma ruudulisel väljal. Mõnedki suured (s. o. endised) olla ridadest välja löödud ja uued asemele tõusnud. Ja-jah, saatuse teed on imelikud! Poisid on hasardis selle ülemaalse turniiri pärast. Tahavad ka näidata, mis narvakad võivad. Kanged mehed.

Kirjandus-ring. Hm... Sellest näis esialgu, nagu ei saakski tast elulooma, aga ikka

võttis jalad alla. Korraldas ühe vägeva referaatõhtu. Vaieldud mis hirmus. Referent olnud näost kahvatu ja tahtnud juba plehku panna, et tõmbavad veel viimaks naha üle kõrvade. Kõik oli aga õnnelikult lõppenud. Nüüd lubab too ring ajakirja, ikka seda „Rännak Aole“, välja andma hakata. Lubavad „Noorusloomingu“ hoopis nassu lüüa...

Aga vaat, seal draama-ringis on kanged mehed! Võtsid ühe suure (ma ei tea, kas

laste kommerts-gümnaasium, pühitses tänavu oma 70 a. juubelit. See pika elueaga kool on hulk tänuväärt tööd teinud naisterahva haridusalal.

Prægu on koolis õpilasi 226, õppejõude 18. Töötab kaks „ringi“ — kirjanduse, milles 52 liiget ja spordiring 124 liikmega. Sel aastal suuremaid pidusid, peale omavaheliste „maskipallide“, pole olnud; alles 10 dets. oli kirjanduse ringi peoõhtu. Koolis tehakse innuga tööd.

„Zeeb'i plika“.

Rakvere õp. seminaar.

Õpilasi on algkoolis 149, keskkoolis 194. Õppejõude kokku 25. Koolis tegutseb 5 ringi: spordi — 80 liiget, naturalistide r. — 54 l., pedagoogika — 154 l., karskusring — 71 l. ja kooperatiiv — 110 l. On korraldatud mitu peoõhtut, nagu Tolstoi ja Schuberti õhtud, aastapäevi jne. Ka on oma sümfoonia-orkester, meeskoor, segakoor jne.

Seminarist.

Viru maakonna poeglaste gümnaasium.

Töötame mehiselt ja kogume teadmisi tulevaseks eluvõitluseks.

Kuid püüame end ka arendada isetegevusele omis organisatsioon. Meie pere on kõigest 150 hinge suur, meid koolitavad 11 koolmeistril, kes seni meiega enam-vähem leplikud olnud ja ühtegi jüngrit veel ukse taha pole tõstnud.

Meie aga keerleme ringides, milledest üks omapärasem teisest — nagu raadio, naturalistide, karskuse, spordi ja kirjanduse ringid.

Kuid ega siis meie seepärast nii vagad poisid polegi, peame ikka pidusid ja palle ka. Nõuorganis prassis meie VIII klass oma kinnisel peol, kuid 15. detsembril tegime avaliku koolipeo, millist naatsaretlased ammu polnud näinud.

Viru tudeng.

Tapa gümnaasiumist.

Meile tuli sügisel uusi õppejõude — hr. Saar (eestik.) ja prl. Erenvert (ladina k. ja ajalugu). Midagi kõmulist pole juhtunud... „Kosviibimiseõhtud“ on harvemaks jäänud. Esimesest „tutvumisõhtust“ osavõtt oli üpris leige. Selle vastu oli „Voltaire'i õhtust“ osavõtt elav ja õhtu kõigiti sisukas. Ka R. Kuljuse korraldatud näitemängu-kursused leidsid sooja poolehoidu. Viimati käis meil kutsenõunik H. Roos kõnelemas kutsevalikust. Osavõtjaid oli palju. Lõpuks tuli Tapale ka hr. riigivanem Tõnisson, kes soomusrongidele lipu üle andis. See oli Tapa suursündmuseks. Nüüd teeme näitemängu — Molière'i „Naeruväärsed halbid“ — prl. Evenverti juhatusel, õpime laule, rahvatantse, deklamatsiooni jne.; orkester muidugi kaastegev. Loodame suurt osavõttu. Ah ja — näidendis esineme kõik „rokoko-kostüümides“! Oma tehtud! Terviseid Narva noortele!

L.

Jõhvi Ühisgümnaasiumis

tegutseb kolm õpilaringi. Kõige suurem ja vanem neist on karskusring — u. 60 liikmega. Sellele järgneb 40 l. spordiring ja sama arvuga loodusteadline ring. Nimetatud ringide tegevus on viimasel ajal soiku jäämas, kuna liikmed on kõigis ringides pea ühed ja samad ja aeg kulub ühe või teise ringi juhatusel valimiseks, üldkoosolekuks jne. ära. Erialal tegutsevad kõik need ringid aga väga vähe. Peale kahvatute spordivõistluste läinud sügisel ja paari koosoleku ei ole ringidel möödunud poolaasta

kroonikas paljut ette näidata. Teiseks halvab ringide tööd ka alaline rahanappus. Ringid võivad aastas ühe peoõhtu korraldada, mille sissetulekust (liikmemaksud on väikesed) ringid järgmise peoni peavad elutsema. Alevi kohas ei ulatu sissetulek üle 150 krooni. Sellest sissetulekust saab osa lonmulikult ka skoutrühm. Iga organisatsioon saab 20—40 krooni, millest suur osa läheb kantselikleikudeks, osa liikmemaksudeks liitudele jne. Asjalikumat ei saa aga ringid ette võtta. Ammu on püütud ringe ühendada, on ju neil kõigil ühised eesmärgid, nii võib ka loodusteadline ring taotella karskuse ja spordi sihte, kuid seni ei ole ühendamise mõte läbi löönud peajasjalikult spordiringi vastuseismisel. Näib aga, et tulevikus ühinemine peab läbi minema, muidu kiratsevad kõik ringid ja teevad oma kõrvalkulud mitmekordseks. Parem oleks neid väljaminekuid kasutada kas või ühe ringi raamatukogu täiendamiseks, mis on ju ometi kõigile õpilastele kättesaadav.

Loodusteadline ring võttis enda kätte noorte ajakirja „Looduse Sõbra“ toimetamise. Sel poolaastal ei ole aga veel 1. numbri jaoks kaastöid koos. Kui asi niisugusel tigusammul edeneb, siis jääbki 1. number enne jõulu ilmumata.

Karskusring kavatses korraldada vaidlus- ja kõnekoosolekuid, kuid ilma kindla sihita, et aga oleks mida tegevusaruandes ette näidata. Tõsist tööd ei saa niivisi ennustada.

Läinud aastal korraldasid lõpuklasside õpilased kirjandusõhtuid, millest osavõtt oli elav. Vast ehk leidub tänavugi selleks võimalusi.

9. dets. s. a. oli koolipidu, kus ette kanti L. Koidula „Säärane mulk“. Osalised mängisid vaimustusega, publik näis olevat rahuldatud. Kaasa mõjus kindlasti ka uus maitsekam näitelava. Samuti läksid hästi korda ka sümfoonia-orkestri- ja lauluettekanded. Rahvast oli arukordsest palju kokku tulnud. Sissetulek oli 300 krooni.

Õp.

„Aga, vot sie asi on minuga juhtunud! Palju sinu pakub selle noobel lossi iest?“

Vastuseid „N. 1.“ nr. 1 avaldatud ???-le.

Vaba aja veedan mängides malet ja ping-pongi, lugedes kirjandust, kirjutades romaane, kirju ja korraldades „ühiskondlikke asju“. Koduseid töid? Ka neid on mul teha, ent võrdlemisi vähe. Käsitöödest huvitab mind papp- ja pabertöö. Istun kodus, ei tunne huvi sihitult „rändamisest“. Spordin mis hirmus kohe — käin kaks korda nädalas era-tundides. Teatris vähem, aga loengutel suure huviga. Õpilasuuringud mu suurema osa vabaajast röövivadki. Enesearendamiseks loen armastusromaane ja malekirjandust. Vaba aja veedan muidugi üksinda — teiste seltsis mulle ei meeldi. Tunnen huvi oma-ealiste kui ka meist vanemate vastu.

P. S. Olen ka tehnikat armastaja — valmistasin juba auto, aga õnnetuseks ei saanud toast välja tuua, oli liig suur. Pidin ta jälle koost lahutama.

Juku.

Olen iseloomult suurim unistaja, sellepärast loen uuemaid romaane igal võimalikul juhusel ja ehitan õhulosse.

Ei põlga ka lõbusate sõpradega ühiseid jalutuskäike, kontserte või loenguid.

Sport ja male mind ei huvita.

Elan kaugel vanematest ja harva neid külastades ei nõua nad minult mingisuguseid koduseid töid. Selle eest pean aga siin omas praeguses kodus kõik iseseisvalt korraldama.

Käsitöö huvitab mind kõige rohkem.

Meelsamini liigun väljas, kuid kodus istudes olen siiski enam rahuldatud; olles sellega nagu aega kokku hoidnud.

Olen õpilasingides tegev. Käin teatris ja loengutel heameelega.

Enesetäiendamine ja harimine (n igale kodanikule, kes ajaga sammu tahab pidada, tingimata tarvilik. Ei saavutata seda mitte üksnes kuiva teadust tuupides. Hädatarvilik on just seltskondlik arenemine ja täiendamine. Selle puuduse all kannatab nii palju noori.

Vaba aja kasutan meelsamini üksinda, iseenele. Enamasti on see meeleolust.

Kaasealised ei suuda mind kuigi palju köita; leiän neis enamasti liig palju kergemeelsust, kuna endast vanemate ja arenenumate seas nii mõnesgi asjus end täiendada võib.

Ivi.

Mind huvitab pööraselt Eesti tikandus, seda tööd valmistaksin enesele suurel määral kaasaravaks, kuid seda ei luba veel teha vanemad, sest olen selleks noor.

Armastan liikuda ilusatel ilmadel vabas looduses, aga halbadel — siis istun kodus. Kahju!

Sport, see on ju mu elu! Suvel volley ja talvel suusatada üle hangede, lumiste väljade...

Käin tihti teatris, muidugi rahvaetendustel, sest teiste jaoks puudub raha. Käin ka loengutel

Olen „Noorusloomingu“ lähem kaastööline.

Loen Eesti ajalehti ja ajakirju, olen huvitet ka uuemast kirjandusest.

Armastan istuda üksi ja mõelda, unistada.

Olen noor, sellepärast sõbrustan noortega:

Pliika Ally.

Olen kirgline maskeraadkostüümide valmistaja.

Meelsamini liigun väljas, ajades seltskondlikke asju. Vaba aega jääb õige vähe üle ja seda kasutan kinos kälmiseks.

Sport ei huvita mind, peale suusa spordi, põrmugi.

Eelistan enam kino kui teatrit. Ent käin meeleldi ka viimases, kui midagi vääriolist ette kantakse.

Olen seotud ainult enda kooli õpilasuuringuga.

Loen enesetäiendamiseks ainult kasvatusteaduslikke artikleid mida hangin ajalehtedest ja ajakirjadest.

Ints.

Järgmine „Noorusloomingu“
number ilmub veebruari
algul.

Noorte male-suurpäevad.

Ka Eesti noored pole malekunsti vääri-
liselt hindamata jätnud. Igas koolis leidub
juba nii palju asjast huvitatuid, et võidakse
isegi vastavaid ringe asutada, mis siis ka
võistlusi korraldavad nii üksiku kooli, kui
ka terve linna koolinoorte esimaletajate
nime peale. Kahtlemata suursündmuseks
kujuneb aga igal aastal korraldatav Üle-
riiklik Eesti Koolinoorsoo Male-
turniir ühes Ülemaalise Kong-
ressiga vastavas linnas. Sel aastal pee-
takse see jõuluvahe ajal Narvas. Eeltöe-
dega on varem kui kuu aja eest algust
tehtud. Suurem osa turniiri korraldamis-
raskustest peavad muidugi turniiri üldjuht
O. Rotmann ja sekretär R. Ollino kandma.

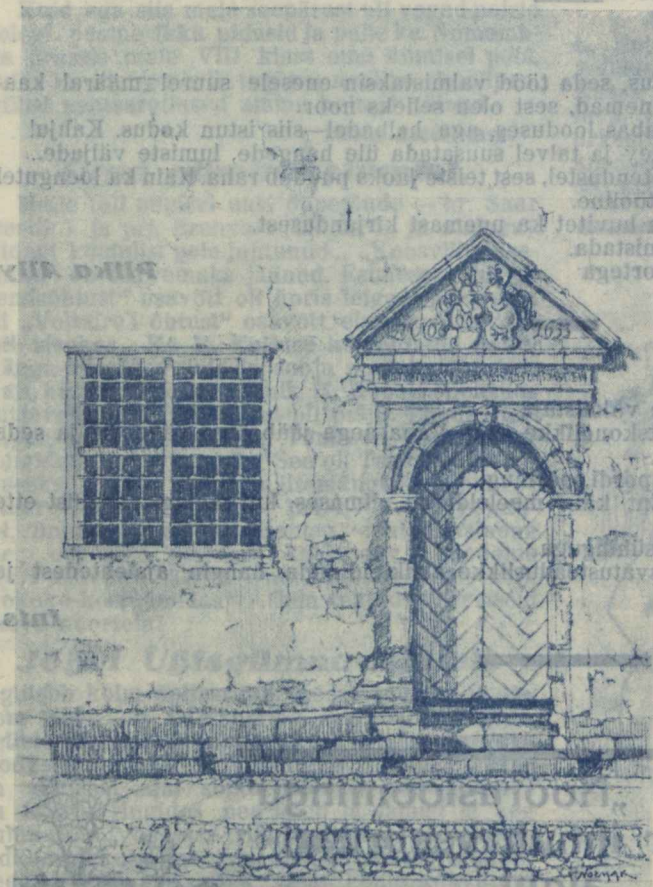
Turniiri korraldava komitee toetuspal-
vele tuli ka haridusministeerium vastu,
määrates turniiri korraldamiseks 75-krooni-

lise toetuse, ka on toetust viie krooni suu-
ruses saadud Eesti Panga Narva osakon-
nalt. Turniiri vahekohtunikudeks on
Narva maletajad härrad Leinbaum, V. Nano
ja N. Küttis.

Turniirist võtab osa teiste hulgas ka
tuntud eesti maletaja Tallinna meister
V. Mikenas. Narva esindajad-maletajad on
selgumas lõppeva keskkoolide vahelise tur-
niiriga, mille loodetavateks kolmeks võitjaks
on R. Ollino, B. Plomberg ja N. Resev.

Läinud aastal Viljandis peetud Üleriik-
liku Eesti Koolinoorsoo Maleturniirist osa-
võtjad Viljandi esindajad jäid mõlemad vii-
masteks. Loodame, et Narva esindajail
parem õnn osaks saab.

—d

„Soola kompanii“ uks.

Narva võib uhkustada oma vana-
kultuurilise ilmega. Pildil joonista-
tud uks kannab aastanumbrit 1653
ja on üks vanemaist ustest, mis alal
hoidnud oma kunstipärase ilme.
„Soola kompanii“ maja asub Turu
tänaval. Kunstnik A. Normak, kelle
joonistusena see uks, on jäädvusta-
nud juba hulga vana-Narva stiilse-
maid nurki.

Jõulu küpsiseid.

Haloo, „Noorusloomingu“ sõbrad! Jõulu-pühad on juba ukse ees! Isegi taevataat on muutnud meelt ning laseb langeda valgeid, laiu lumerätsakaid. Ei või kurta enam Jõulu meeleolu puudusest. Kuid ega tea — kauaks seda lundki, pea ta ära ei sula. Üks on aga kindel ja nimelt, et Jõulud tulemata ei jää. Sellepärast, noored, hoolitsege, et teie lauda kataksid maitsvad küpsised, mis aga ei tohi olla mitte kellegi teise, vaid enese valmistatud.

Siin mõningad näpunäited nende valmistamiseks.

Bostonkook. Harilik pärimi taigen. Osa taignast rullida, panna vormi põhja (tordi vorm). Ülejäänud osa rullida välja, riputada kaneeliga ja suhkruga. Rullida kokku; lõigata rulli otsast tükid, mis asetada vormi põhja püsti. Lasta kerkida ja siis küpsetada.

Rullbiskviit. Ained: 1 kl. mune, 1 kl. jahu, marmelaadi. Valmistus: munad suhkruga kloppida $\frac{1}{2}$ t. Lisada jahu. Valada plaadile, mis võietud pergamendiga kaetud. Küpsetada helepruuniks, siis valada kristallsuhkruga üle riputatud pergamendile. Ruttu marmelaadiga üle määrada ja kokku rullida (nii et pergament jääb biskviidi ümber). Järgmisel päeval tükel-dada.

Kaera mäed. Ained: 4 muna, 1 n. suhkrut, $\frac{1}{2}$ n. võid, 250 g. ($\frac{1}{2}$ n.) herkulaid, 2 supilusika t. nisujahu, 10 mõrumandlit. Valmistus: munad suhkruga vahule. Lisada pestud, sulatatud või, peenendatud mandlid ja herkulad. Kahe teelusika abil panna võietud plaadile väiksed kuhjad. Küpsetada kohe kuumas ahjus helepruuniks.

Killud. Ained: 6 muna, soola, jahu, 1 kl piima, $\frac{1}{2}$ n. võid, suhkur, kaneel. Valmistus: munad, sool, piim lüüa hästi labi. Jahu lisada nii palju, et taigen rullida annab. Taigalehele panna võid (taimevõi) ning rullida taignasse. Taigen panna mitu korda kokku ja rullida jälle laiali, kuni pole enam näha või tükikesi. Kui ta viimaks noaselja paksuseks on rullitud, lõigata tükid tee klaasiga ehk kooigrattaga; küpsetada siis rasvas ehk taimevõis ning riputada pärast üle suhkruga ja kaneeliga.

Herm.

Anne, hing, luule ja tehnika.

Kui ilmakuulsad luuletajad sõnu südantsütitavaiks salmideks sõlmivad, helikunstnikud hingehaaravaid iluheliseid surnuist mänguriistust suudavad esile kutsuda, või aga skulptor kogu oma hingeheitlusi külma kivisse valab, siis öeldakse: neil on annet, hinge, luulet ja tehnikat...

Andetal inimesel puudub eeldus eluvõitluses edasijõuda, midagi suurt saavutada, kaunist, kõrget kätte saada; hingeta, saamatu olevusel ei ole eluheitluses midagi südantsütivat pakku; luulelennust vaene ei või rahvuslemmikute peres püsida, oskamatu olevus ei teeni tehnika virr-varris mingisugust tähelepanu.

Just samasuguseid seadusi seab kaupmehe elukutsele pühendavaile isikuile nende eriala ülesse.

Kaupmees ei ole veel see, kes omale äri-ruumid on rendi- või ostuteel omandanud, äritunnistuse lunastanud ning kaubad riulitele ladunud. Ei, — temal peab selleks kaupmehe annet, või vähemalt külma kaalumisevõimet jatkuma endale vastavaid abilisi valida; puudub aga see, siis on enam kui küsitav, kas sellane isik suudab ajakohase ärieluga sammu pidada ja kaaluvate, andekate ärimeeste ja kauplemisvisidele küllaldaselt kaasa tõmmata. Ainus viidak võte vales suunas ja äritegevus algab allamineku teed, mis õnnestab ettevõtte aluse ja paiskab rusudesse viimase veeringu ärisse paigutatud kapitalist.

Paljud usuvad tõendada võivat, et harjutus anda andekust. Kaukeitki mitte, see on vale ja ekslik väide; harjutus, aitab annet ainult väljaarendada, teda täiendada. Tahab aga keegi kaupmeheks saada, või jälle omale vastavaid abilisi või müüjaid leida, teeb nendes kindlaks kaupmehe ande olemasolu.

On esimene ülesanne õnnelikult lahendatud asutakse teise, see on kaupmehehinge, ehk sisemise tungi leidmise juure.

Iga liikuv olevus koosneb kahest teisendist, see on füüsilisest ja hingelisest elunditest. Füüsilises — orgaanilises olevuses — peitub kõik eluandevhing. On hing küllalt tundelik ja võimas oma elukutse vastu, siis ripub inimene oma ülesande küljes kõige temale kuuluva tahtejõu ja anduvusega.

Luule, see tiivustamata kotkas, kes püsimate ikka ja alati uut ja kõrgemat lendu püüab, on kaupmehe paratamatu paarimees, mis väsimata otsib omale teed ja võimalusi kõrgemale tõusta, midagi uut ja edulisemat ärialal leida, olgu see siis reklaami või tuhandete teisendite abil. Kuid see kaupmehelik leidlikus peab olema püha kui luule, mis ei alistuks ühelegi mustusele, mis ei lubaks kaupmehe ausat nime rüvetada rähmusega.

On kaupmehel, need eeltingimused olemas, siis võiks teda vast ehk täiuslikuse tähe all purjetavaks laevnikuks nimetada kaubandusmerel.

Meri, — mis nii suur, — sügav-sinine, ei ole ju alati nii süüta, vaga. Pahatihti tabavad teda tormituhingud, mis kõige julgema merimehe südamevalust värisema panevad.

Oskamatut laevnikku on lainetel kõige kergem keerdvooludesse viia, kuid kohanenud omas ametis, tehniliselt hästi vilunud merimees (merekar) juhhib nii mõnegi laeva lainete mässavast möllust rahu randa.

Samasugune seadus on ka maksev kaupmehe kohta, kes kaubandus-tehnilised keerdkäigud peensusteni praktilise painduvuse palavikus ja tehnilises õppekoolis täielikult läbi on

läinud. Ta suudab ikka õiget teed tabada, õnnelikult oma sihile sammuda.

Sajanded ja tuhanded aastad on ajamere vahutavasse voogudesse valgunud. Hetkeks küünisid nad silmapiiril, et siis jälle kustumata kaduda, jättes ainult tumeda tunnistusmärgi oma viivukesest viibimisest inimelu ajaloo arengupostil.

Juureldes peatub iga järeltulev põlv selle ajaloo arenguposti ees, püüdes eluprobleeme lahendada, möödunud minevikult oleviku ja tuleviku jaoks tulusat tabada.

Ka kaupmees, kelle erialal niipalju lahendamata probleeme esile kerkib, kaalub ja kalkuleerib, mõistleb ja mõtleb, et tungida inim-, eriti oma ostjaskonna hingeellu. Sarnase hingeteaduse (psükoloogilise) uurimise-küsimus arvati senini hingeteadlaste erioiguseks, kuid elu—see võimas käskija — on seesugused vananenud vaa- ted kolikambri kaugematesse kolgastesse kannud ning võimsalt dikteerib igale mõtlejale inime-

sele ette uut elu hingeteaduse uurimisküsimuses alata.

Erilist tähelepanu väärib aga hingeteadus just kaupmehe erialal, kus sajandete ja tuhandete iseloomudega alaline kokkupuutumine. Ühede kaubatarvitajate ees peab kaupmees (müüja) ühtemoodi, teiste ees teistmoodi esinema, ta peab tihti peale ennastsalgav olevus olema, seal jälle õrn kaaskannataja, karm kohtumõistja mõruduste üle, vaimust vaene ja vajaduse korral vaimurikas, ühesõnaga — täiuslik hingeteadlane olema, kes kaubatarvitajate ette astudes oma kliente läbi ja läbi näeb ning jalamaid taipab missuguse teemi üle vestelda, sealjuures külaldaselt vastavat tooni ja vahekorda tabades.

On kaupmehel, või müüjal eelmainitud kaupmehelikud omadused — see on „Anne“, „Hing“, „Luule ja „Tehnika“ — võib tema rahulikult oma elurada rännata.

Kommerisõplane

Ameerika asuniku maja.

Millal meie järele jõuame?! Ameerika põllumees ei ole kah sündides rikas, aga ta esimeseks ülesandeks on omale mugav koju luua, mis tuju ja töötahet tõstaks.

Eestlane laulab, luuletab.

Meie vanavara salve kogutakse järjest juure veel teri.

Dr. J. Hurda kogus, mis koosneb 160 köitest umbes 100.000 leheküljega, on üle 45.000 rahvalaulu, üle 10.000 muinasjutu, üle 52.000 vanasõna, üle 40.000 mõistatuse ja üle 60.000 ebausukombe. M. J. Eisenil on kah ligi 60.000 leheküljelise kogu, milles peaaegu pooled jutud on.

Eesti rahvaviiside hulk ulatab 16.000-ni. Sellest rikkalikust salvest pole aga kahjuks meie

helikunstnikud veel kuigi palju oma tööde põhilikeks ammutanud.

Setu-eided, „laulumad“, on haruldase mäluga ja lauluanniga inimesed. Nad improviseerivad — loovad otsekohe ilma pikema jututa ja mõtlemiseta pikad laulud, veeretavad värse ilma ühegi pingutuseta. Mõned neist „laulumadest“ oskavad peast üle 20.000 värssi!

Üks soe sõber noortele.

Lehemüüja Kreitsmann — kes teda Narvas ei tunne! Liigub varahommikust südaööni ajalehtede ja ajakirjade levitajana. Loeb ise kõik lehed läbi ja teeb ka „Noorusloomingule“ reklaami. Juba 35 aastat liigub onkel Kreitsmann Narva tänavail paksu ajalehepakiga.

Kirjake kaastöölisele.

Lugupeetud kaastöölisele ütleme suur tänu senise lahke ja huvirikka kaastöö puhul ja märgime, et ajakirja ruum pole võimaldanud seni kõiki kaastöid trükkis avaldada, mispärast palume neid, kelle tööd seni veel ilmunud pole, jätkata senise sõprustundega kaastöötamist — tuleb aeg ja võimalus, siis näevad päevavalgust meie ühise ajakirja veergudel kõik kohasemad noorte kui ka „noorte-vanade“ tööd!

Tolmefus.

„Nooruslooming“ tänab lahke toetuse eest härrasid:

- 1) Kreenholmi vabrikudirektorit,
- 2) Linavabrikudirektorit,
- 3) Tensingit,
- 4) Kirschbaumi,
- 5) Rattaseppa,
- 6) Rumjantsevit.

„Noorusloomingu“ kaanepilt

on ülesvõtte Orloffide maja uksest Koidu tänaval. See üks on üks haruldasema ilmega vana-Narva uustest.

Esimese „Noorusloomingu“ numbri kaanepilt — Narva Jaanlinna varemmed — on hr. Noormägi foto.

Tallinna Toompea

Vene surve ajal Tallinna Toompeale püstitatud vene valitsusvõimu ja usu silmatorkavat sümboli — Vene katedraal-kirikut tahetakse lammutada, et kaoksid selle kurva aja raske mineviku jäljed Eesti riigi pinnalt.

Toompea on Kalevi hauaküngas! Eks ole siin see võõra võimu tunnustus — Vene kirik sellel künkal Eesti rahvale valusaks märgiks!

„Kus on Kalevite kalmu, Vanataadi voodikene .. Seda kohta kutsutakse Tallinna Toompää mäeks. Sealap vana Kalev puhkab, uinub igavesta und.“
(„Klup.“)

Head vana aasta lõppu ja uue algust! Õnne valades

olgu igale õnn juba ukse-
lülil!

Iga eesflase kohus

oleks toetada eeslast.
Seega võib siis loota, et iga
eesflane oma ostusi teeb
ainult

M. Võhma ärüst

Narvas, Joala täu. 16. Telef. 2-67.

Uudis! **Uudis!**

Purunemata uuriklaas.

Hind 50 senti.

Uudis!

Uudis!

**Narvas ainuke kleitide
auruga (plisseer.)
voltimine.**

R. Kabel

Joala t. 12. Tel. 2-66.

Võtan vastu kleitide voltimisetöid igasu-
gustes mustrites, pilu ja pitsi külgeõmble-
mistöid selle kohastel spetsialmasinatel.

Peale selle soovitan oma **moodi** ja
puđuärist suures valikus: naiste- ja
meesterahva villaseid jakke, džempereid,
kõige uuemates mustrites. Ladus alati
saadaval kõige uuemad moodi- ja pudu-
kaubad.

Moeäri

„REKORD“

Narva. Joala tn. 3.

Kes soovib

end riietada moodsalt,
elegandilt, seejuures ka praktiliselt ja
odavalt, see ostab ja tellib oma riietu-
mistarbed,

kleidid, pesu, dzemperid,
sukad jne.

ainult meie ärist

Hinnad võistlemata odavad.

Moodiäri

„Universal“

Suures valikus daamide
kübarad ja kleidid.

ODAVALD HINNAD:

Suur t. 14. Narva Tel. 20.

J. Tiitso

seebi ja soodatehas

Narvas,

Rakvere tänav 2, omas majas,
telefon 154.

Valmistab tuntud headuses

kirjut seepi,

„Ästor“ saunaseepi
ja pesusoodat.

Noudke igalpool

ainult TIITSO seepi!

Kalade marineerimine
-: ja soolamine -:

Saapakreemi tööstus
„SHIMMI“

R. Niggol

Narvas,

Lembitu tän., Nr. 20.

Kõnetraat Nr. 2-82.

SAAPA KAUPLUS

A. REITSNIK

Joala t. 22.

Odavam ja valikult rikkalikum
ostukoht Narvas.

Töö ja kauba vastupidavuse eest
vastutus.

Parimaid
marineeritud
silme

soovitab pühadeks
silmutööstus

O/ü. „Delta“

Narvas, Jalgteet. 12. Tel. 2-59.

Lähemal ajal Narva paremas ja mugavamas kinos

«KOIT»

jooksevad järgmised suurfilmid:

- 1) „Minu süda jazzbandist“—Lia Mara osavõttel,
- 2) „Kuningate kuningas“—H. B. Verneri osavõttel.
- 3) „Tema vimane käsklus“—Emil Janingsi osavõttel.
- 4) „Salajane küller“—Peaosas — Ivan Mosshuhin.

Mugavust majasse toob korralikult
sisseseatud elektrivalgustus—kenades

Elektri - lühtrites,
Ampplites,
Laualampes.

Kõige odavam elektrimaterjali ostu-
koht Narvas.

„ELEKTRA“,
Suur tän. 9

Austusega A. TREUBERG.

*Mehaaniline
paberossi
kestade tehas*

H. H. Kull

asut. 1904. asut. 1904.

Narvas, Paemurru t. Nr. 6.
Kõnetraat Nr. 84.

Kroonitud üleilmlisel rahvusvahelisel
näitusel Neapolis I auhinnaga j. p. t.

Kestad valmistatakse kõige paremast
riisipaberist ja on varustatud kahe-
kordse tubaka tõkkega (hügeeniline
puuvill ja paberi võre).

Hinnad väljaspool võistlust. Jälle-
müüjatele hinnaalandus.

Narva õpilastele odavam
ja kasulikum ostukoht.

Kirjutusmaterjali
ja koolitarvete äri

A. D. Nuut

SUUR TÄN.

Suures valikus pühadeks iga-
suguseid odavaid ja hin-
nalisid jõulukinke.

Kasulik teadaanne.

Kõige täielikum ostukoht Narvas.

Õmblusmasinate, jalgratate, koorelahutajate,
peenekraami ja moodimagasin.

Joala tän. 14.

Joala tän. 14.

Soovitav suures vali-
kus kõige kuulsama-
test vabrikutest, mis
Eestis kaua aastaid
tuntud, nagu „Nau-
man“, „Gritzner“,
„Vesta“, „Kayser“ ja
„Pfaff“ perekonna-
-

rätsepa- ja kingsepa õmblusmasinaid. Järelmaks
võimalik. Kirjalik vastutus 5 aastat. Ostjatele
ilutikandus maksuta. Saadaval masinate kõik-
sugu üksikud osad, nõelad, õlid jne. Asjatund-
lik ja odav õmblusmasinate, jalgratate paran-
dus oma töötoas.

Müügil kõiksugu peent ja moodikaupa,
kõige uuemates moodides naisterahva kübaraid,
kindaid, sukki, kraesid, lipsusid, siidi ja villaseid
sallisid, pruudi-pärgi, loorisid jne. suures valikus.
Võtan naisterahva kübarate peale ettetelli-
misi vastu.

Jalgrattaid kõige kuulsamatest vabrikutest,
mis Eestis kauemat aega tuntud, nagu „Kayser“,
„Nauman“, „Mars“, „Union“ ja Inglise firmast
„Herkules“, Järelmaks võimalik. Saadaval kõik-
sugu üksikud osad.

Sik-sak pilutikandust spetsiaal-masinal.

Täieliku austusega **A. LEPIK.**

Pesupesemise äri

asut. 1920 a.
Narvas, Viru tän., nr. 7.

Võtan vastu

KÕIKSUGU PESU

pesemiseks ja triikimiseks: läik-
pesu, tüllkardinad.

Puhastan naisterahva kleite ja
meesterahva ülikondi.

Töö korralik. Hinnad mõõdukad.

Kiirtööd 24 tunni jooksul.

Suurim päevapildi-
tarvete ladu
Narvas ja selle
ümbruskonnas

K. Noormägi

Joala tän. № 15.

Jõulukinke

Kõige suuremas valikus soovitab

Vennad Roosipuu
Narvas, Suur t. 24.

Soome valmisriiete kauplus

J. Belostotski

Posti tän. 73.

Suures väljavalikus iga-
suguseid meeste- ja
naisterahva valmis-
riiedeid ja kasukaid.

VÕISTLEMATA ODAVALT.

Narva I klassi rätseppermeister

J. MIHAICOV

Suur t. 24.

Tellimiste vastuvõtmine naisterahva
ja meesterahva ülikondadele ja palitu-
tele. Töö täidetakse I klassi sellide
pooll.

Õpilastele tellimistel tunduv hinna-
alandus.

Narva suurem vormimütside äri

J. ROIGAS

Peetri pl. 9.

Suur valik kübaraid
ia igasuguseid mütse.

Tellimiste vastuvõtmine, parandamine,
kübarate vormimine ja pressimine —
omas töökojas.

Narva I klassi
rätseppermeister

J. ELLER

Posti 48.

Tellimiste vastuvõtmine
naiste- ja meesterahva
ülikondadele ja palitutele.

**Õpilaste tellimistel eriti
soodsad tingimused.**

R. G. Poljakov

Joala tän. 13.

Valmis meeste-,
naiste- ja laste-
valmisriiete
kauplus.

Saadaval pesu.

Töö kiiri ja korralik.

Hinnad eriti odavad

A. G. Grigorjev'i

pärijad Narvas Asut. 1863 a.

Trüki- ja köitmise töökoda.
Raamatu- ja kirjutusmaterjaali
kauplus.

J. Puhk ja Pojad

TALLINNAS, Tartus, Narvas, Pärnus, Viljandis, Valgas,
Petseris, Rakveres, Jõgeval ja Tapal.

soovib oma austatud kaubatarvitajatele

Rõõmsaid Jõulupühi ja Head Uut Aasta!

NARVA NOOREDI

Nähes igapäev oma kooli- ja kodulinna ajaloolisi mälestusi—kaugest minevikust püsind kirikuid, maju, nende kunstiküllaseid portaale, losside jäänuseid, valle ja vallikraave, —olete kahtlemata püüdnud kujutella igapäevast elu aastasadada eest vanas Narvas.

Kuid kas olete tulnud kunagi mõttele, et Narvas oli oma rahapada, kus löödi Narva oma raha?

Narva rahapadadest ja rahast ilmus pikem illustreerit. kirjutis ajakiri „Odamehe“ vastilmuht numbris (nr. 4 (37), mis annab ettekujutuse Narva elust-olust rootsipäevil.

Saada raamatukauplustest ja lehemüüjalit. H. 50 s. Toimetus ja talitus —Tartu, postk. 51.

„Narva Postimees“ on Virumaa kõige loetavam ajaleht

Miks loevad kõik ainult „Narva Postimeest“? Seepärast, et

1. „Narva Postimees“ on Virumaa ainus suur päevaleht.
2. „Narva Postimees“ on tuumakam ja uudis terikkam päevaleht.
3. „Narva Postimees“ on kõige värskem ajaleht Eestis, trükitakse öösel ja hommikul, mitte öhtul nagu Tallinna lehed.

4. „Narva Postimees“ täidab kahe ajalehe osa—üleriiklise ja kohaliku.

5. „Narva Postimees“ hakkab uuest aastast s. o. 1. jaanuarist 1929 a. ilmuma värvitrukis, mis tehniliselt võistlematu Eestis.

Kes meie poliitilistes, majandusi liikudes ja rahvuskultuurilistes küsimustes põhjalikku selgust soovib, see loeb „Narva Postimeest“.

Narva Ühispank

Joala tänav, omas majas.

Telefon 86.

Toimetab kõiki panga operatsioone:

- a) Võtab, raha hoiule tähtajalisele ja jooksvale arvele.
- b) Laenab raha—vekslite kui ka võlakohustuste, väärtpaberi, kaupade ning kinnisvarade kindlustusel.
- c) Ostab ja müüb klientide arvel igasuguseid väärtusi ja kaupasid.
- d) Toimetab rahasaatmist ja dokumentide järele raha sissenõudmist. Korrespondendid kõikides kodumaa linnades ja alevites
- e) Ühispank maksab hoiu summade pealt kuni 9%.
- g) Ühispank võtab laenude pealt 11% ja 1% komisjoni

Narva Ühispanka Juhatus.

Narva Ühispank

Joala tänav, omas majas.

Telefon 86.

Kunst-fotoateljee

Joh. Kärner

Narvas, Joala tän. nr. 19 Tel. 72.

(Juhkentali apteegi peal).

Valmistan pilte kõigis suurustes
ja vastavalt igaühe maitsele.

Suurendused igas värvis.